

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra pastorální a spirituální teologie
Obor: Teologie a spiritualita zasvěceného života

Jaroslava Urbánková

Eucharistia
v životě svätej Kláry z Assisi

Bakalářská práce

Vedoucí práce: ThLic. Marta Lucia Cincialová, Th.D.

Olomouc 2012

Prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne a použila som pri tom len uvedenú literatúru.

V Olomouci, 19.4.2012

.....

Moja vďačnosť patrí ThLic. Marte Lucii Cincialovej, Th.D. za odbornú pomoc a úprimné povzbudenie pri vytváraní bakalárskej práce. Zároveň ďakujem všetkým, ktorí mi akýmkoľvek spôsobom pomohli a sprevádzali ma svojou modlitbou.

Obsah

Úvod.....	6
1. Vymedzenie pojmu Eucharistia	7
1.1 Prameň Eucharistie	7
1.2 Význam slova eucharistia	8
1.2.1 Eucharistia ako forma modlitby	8
1.2.2 Ježišovo a kresťanské používanie slova eucharistia.....	9
1.3 Kristus prichádzajúci ako pravý chlieb	10
1.4 Sila Eucharistie	11
1.5 Pomenovania Eucharistie	11
1.5.1 Eucharistia ako pamiatka a prísľub	12
1.5.2 Eucharistia ako tajomstvo Poslednej večere.....	13
1.5.3 Eucharistia ako prítomnosť	14
1.5.4 Eucharistia ako vzdávanie vďaky.....	14
1.5.5 Eucharistia ako obeta.....	15
1.5.6 Eucharistia ako prameň a vrchol života Cirkvi	16
1.5.7 Eucharistia ako prameň lásky	17
1.5.8 Eucharistia ako sviatosť spoločenstva.....	18
1.5.9 Eucharistia ako sviatosť vykúpenia.....	18
1.6 Účinky Eucharistie	19
1.7 Eucharistia vstupujúca do života človeka	21
2. Svätá Klára z Assisi	23
2.1 Detstvo a mladosť	23
2.2 Sadenička svätého Františka	25
2.3 Nový spôsob života	26
2.4 Život po „obrátení“	27

3. Klára a Eucharistia	29
3.1 Pramene týkajúce Klárinho eucharistického života	29
3.1.1 Eucharistia v spisoch sv. Kláry	29
3.1.2 Eucharistia v životopise Tomáša z Celana	31
3.2 Láska k Eucharistii.....	31
3.2.1 Modlitba a adorácia ako primárne miesto stretnutia s Bohom	32
3.2.2 Klára sýtená Božím slovom.....	33
3.2.3 Klára chváliaca Boha.....	34
3.2.4 Zjednotenie s Kristom	35
3.3 Život žitý z Eucharistie	37
3.3.1 Klárina absolútna dôvera.....	37
3.3.2 Chudoba ako prostriedok spojenia Krista a Kláry.....	39
3.3.2.1 Chudoba ako výraz Klárinej lásky ku Kristovi.....	40
3.3.2.2 Chudoba, v ktorej Kristus miloval Kláru	42
3.3.3 Klára – pokorná služobnica	43
3.3.4 V ústrety Kristovi ženíchovi.....	45
3.4 Univerzálny rozmer Klárinho eucharistického života.....	46
3.4.1 Klára ako dar pre Cirkev	47
3.4.2 Klára ako naplnenie Božieho prísľubu	48
Záver	49
Anotácia.....	50
Použitá literatúra.....	51
Zoznam skratiek.....	54

Úvod

Pohľad na človeka, ktorý je „plný Boha“, je vždy veľmi krásny. Nemusí vôbec nič hovoriť a ľudia vycítia, že je niečím zvláštny, niečím výnimočný. Prítomnosť Boha v srdci človeka spôsobuje jedinečnosť, ktorá je u každého iná.

Keď som sa zamýšľala nad témou mojej bakalárskej práce, kritériom mi boli dva dôvody. Vďaka nim som si zvolila tému o *Eucharistii v živote sv. Kláry z Assisi*. Ten prvý dôvod bol, že aj keď som uršulínka a nie klariska, od obliečky nosím meno sestra Mária Klára. A keďže som sv. Kláru veľmi nepoznala, chcela som sa o nej dozvedieť viac. A môj druhý dôvod tak trochu súvisí s tým prvým. Je veľmi zaujímavé pozorovať pôsobenie živého Boha v človeku. Aj keď je toto pozorovanie značne obmedzené, pretože zachytiť Boha dokáže len čisté srdce, dúfam, že sa mi podarí aspoň vytušiť jeho prítomnosť a poodhaliť jeho pôsobenie, a tým lepšie rozpoznať pôsobenie živého Boha aj v mojom vlastnom živote.

Cieľom tejto práce bolo zachytiť eucharistický život sv. Kláry z Assisi, ktorý v sebe nesie vzťah Kristus – Klára. Práca je rozdelená do troch častí. Prvá časť je venovaná Eucharistii; Kristovi ako jedinému pravému obrazu Boha a premieta sa v nej vzťah Boh – človek. Druhá časť je venovaná Kláre. Je to stručný životopis, v ktorom sú zachytené dôležité udalosti jej života. A tretia, hlavná časť, patrí Kláre a Eucharistii. Pôjde v nej o vyjadrenie konkrétneho vzťahu, o zachytenie lásky medzi Klárou a Kristom.

Pri svojej práci som použila analyticko-syntetický metodický postup. Spočíval v zhromažďovaní podkladov, v ich štúdiu, roztriedení získaných poznatkov a v ich následnom spracovaní a prepojení do jednotlivých kapitol.

Ešte skôr, ako som začala písať túto prácu, dostala sa mi do rúk kniha *Eucharistický život sv. Kláry*. Keďže som nechcela, aby táto práca bola výrazne ovplyvnená myšlienkami a citátmi z knihy, ktorá už spracovala eucharistický život sv. Kláry, rozhodla som sa, že si ju prečítam až na koniec. Dôraz som kládla na to, aby som Eucharistiu v živote Kláry dokázala zachytiť pohľadom môjho srdca. Verím, že ak Duch Boží vedie viacerých ľudí, aby sa zaoberali tou istou témou, musí v nej byť niečo zaujímavé, na čo chce Duch Boží poukázať.

1. Vymedzenie pojmu Eucharistia

Prv, ako vstúpime do témy Eucharistia, považujem za nevyhnuté poukázať na to, že v tejto kapitole sa nebudeme príliš zaoberať „technickými“ pojmami alebo históriou, ale sa budeme snažiť siahnúť do hĺbky jej podstaty. Všímať si budeme hlavne to, čo neskôr nájdeme premenené v živote sv. Kláry z Assisi. Ako základ prameňov pre túto kapitolu použijeme *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, v ktorom je zhrnuté celé učenie Cirkvi a *Slovník biblickej teológie*. Táto kapitola bude tiež popretkávaná prevažne slovami Jána Pavla II. a Benedikta XVI. Pozrieme sa najskôr na prameň Eucharistie, význam slova a postupne odhalíme tajomstvá, ktoré slovo Eucharistia skrýva. Uvidíme odzrkadlenú živú tvár Krista. Dôležité bude vidieť aj účinky Eucharistie, ktoré zasahujú do konkrétneho života človeka.

1.1 Prameň Eucharistie

Odkiaľ pramení Eucharistia? Možno trochu zvláštna otázka hneď na úvod. Pokúsím sa ju trošku pozmeniť: Odkiaľ pramení láska? O Eucharistii nebudeme môcť hovoriť bez toho, aby sme nehovorili o láske. V liste sv. Jána nájdeme odpoveď, ktorá vo svojej hĺbke zahŕňa celé tajomstvo lásky: „Boh je láska; a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom“ (1Jn 4,16). Boh, vo svojej nesmiernej добрote, ponúka človeku účasť na tejto láske; dáva mu možnosť zakúsiť najväčšiu radosť a šťastie, aké len existuje. Božia láska nie je len abstraktný pojem, práve naopak, stáva sa veľmi konkrétnou. Opäť sa oprieme o slová Sv. písma: „Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život“ (Jn 3,16). V Kristovi sám Boh vytvoril o sebe obraz.¹ Príchodom Ježiša Krista na svet, cez jeho pozemský život, utrpenie a vzkriesenie Boh naplňa naše vnútro smädné po láske. Kristus sa stáva Eucharistiou, „rozlámaným chlebom“, „prameňom živej vody“. V rozhovore so Samaritánkou hovorí: „*Kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky. A voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života*“ (Jn 4,14). Kristus o sebe hovorí ako o nevysychajúcom

---

¹ CANTALAMESSA, R. *Výstup na vrch Sinaj*. [Z talian. orig. *La salita al monte Sinai*]. 1. vyd. Bratislava: Serafín, 2003, s. 33.

prameni. Každý, kto k nemu príde, naberie tú istú a preda inú vodu. Slová sú príliš obmedzené na to, aby dokázali vypovedať to, čo sa dá len zakúsiť.

Záver state o Samaritánke končí tým, že žena, ktorá prišla za horúceho poludnia pre vodu, necháva svoj džbán pri studni a beží do mesta, aby zvestovala ostatným, že našla Mesiáša (porov. Jn 4,28-29). Stačilo krátke stretnutie s Kristom, jeden krátky rozhovor na to, aby jej Kristova láska nedovolila ostať takou istou, ako keď prišla ku studni.

1.2 Význam slova eucharistia

V tejto chvíli zámerne používame slovo eucharistia s malým „e“, aj keď sme už o Eucharistii s veľkým „E“ hovorili. Pozerali sme, že v Eucharistii je vyjadrená Božia láska k človeku; a preda sa vraciame k významu tohto slova? Dôvod je jednoduchý a pritom nesmierne dôležitý. Ak chceme správne pochopiť to, čo sa ukrýva pod Eucharistiou, musíme mať správny uhol pohľadu. Ten nám bude vytvárať práve Božia láska k človeku. Tá nám pomôže preniknúť do hĺbky a pochopiť podstatu. Preto bolo veľmi dôležité, aby sme hneď na začiatku poukázali na Božiu lásku ako na svetlo, cez ktoré sa bude tiahnuť hlavná línia celej práce. Uvidíme „prechod“ od eucharistie s malým „e“ k Eucharistii s veľkým „E“. Cez svetlo Božej lásky sa teraz môžeme nanovo vrátiť k významu slova eucharistia.

Tento výraz sa používal sa oveľa skôr pred Kristom, a to hlavne v oblasti ľudských vzťahov. Slovo eucharistia v prvom rade znamenalo uznanie, vďačnosť a poďakovanie.²

1.2.1 Eucharistia ako forma modlitby

Eucharistia, ktorá sa vyjadrovala Bohu, čiže vďačnosť a uznanie, takto nado-
búdala formu modlitby a odpoveďou Boha na takúto vďačnosť bolo požehnanie.

---

² Porov. LÉON-DUFOUR, X. a kolektív (zredigovali). *Slovník biblickej teológie*. [Z franc. orig. *Vocabulaire de théologie biblique*, 4. vyd. vydané nakladateľstvom Les Éditions du Cerf v Príži 1977, preložili Ján Dieška, SJ a kol.]. 2. vyd. Trnava: Dobrá kniha, 2003, s. 170. (Ďalej len *Slovník biblickej teológie*).

Eucharistiou sa teda nazývala oslava Božích zázračných činov, ktoré Boh daroval človeku v konkrétnych dobrodeniach. Zo strany človeka to bola vďačnosť a zo strany Boha požehnanie.³

Spolu s vďačnosťou veľmi úzko súvisela aj „anamnéza“, čo predstavovalo rozpomínanie sa na veľké Božie skutky, a teda následná chvála Boha.⁴ Toto rozpomínanie sa na Božie skutky malo pre Izrael veľký význam, bol to príkaz, ktorý dostali Izraeliti predtým, ako vstúpili do zaslúbenej zeme. Boh prostredníctvom Mojžiša Izraelu hovorí: „*Dávaj pozor na seba a chráň svoju dušu veľmi! Nezabudni na veci, ktoré si videl na vlastné oči, nech nevyumiznú z tvojho srdca po všetky dni tvojho života; lež poučíš o nich synov a synov tvojich synov*“⁵ (Dt 4,9). Bohu veľmi záležalo, aby si Izrael po celý čas zachoval srdce bdelé, schopné vidieť veľké Božie skutky, ďakovať za ne a takto pokorne stáť pred svojím Bohom.

1.2.2 Ježišovo a kresťanské používanie slova eucharistia

Kristus neprinášal nové slová, zákony, spôsoby. Vstupoval do toho, čo už bolo, premieňal to a naplňal (porov. Mt 5,17). A preto aj slovo eucharistia bolo v čase Ježišovho pôsobenia známe. On sám používal tento výraz pri rozmnožení chlebov, rýb a pri Poslednej večeri. Nad pokrmom prednášal slová požehnaní alebo poďakovania.⁶ Kristus neprednášal naučené frázy bez toho, aby v nich nevyjadril postoj nekonečnej dôvery v dobrotu Otca. O postoji vďaky, aký mal Kristus k Bohu, hovorí aj Ján Chryzostom Korec v knihe *O Eucharistii*: „Pri zázračnom rozmnožení chleba, držal Ježiš v ruke chlieb a vzdával vďaky. Vo vďake ho odovzdal Otcovi, aby ho nanovo od neho prijal. Mocou tejto vďaky Otcovi sa dal chlieb rozmnožiť tak, že ho neubúdalo.“⁷

Kresťania začali používať slovo eucharistia na označenie úkonu, ktorý Kristus ustanovil v predvečer svojej smrti. „Týmto rozhodujúcim činom,“ ako nám o tom hovorí *Slovník biblickej teológie*, „Kristus udelil pokrmom večnú hodnotu svojej vykupiteľskej smrti; zavŕšil a naveky ustálil túto obeť seba a všetkých vecí Bohu.“⁸

---

³ Porov. *Tamže*, s. 170.

⁴ Porov. *Tamže*, s. 172.

⁵ Pre zvýraznenie priamej reči Boha, Krista a sv. Kláry budeme v celom texte používať kurzívu.

⁶ Porov. *Tamže*, s. 172.

⁷ KOREC, J.CH. *O Eucharistii*. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Lúč, 1997, s.14.

⁸ *Slovník biblickej teológie*, s. 172.

Aj keď eucharistia bude naďalej znamenať uznanie a vďačnosť, Kristus jej dáva nový a hlbší význam, ktorý sa bude niesť celými dejinami ľudstva. Mohutnosť, ktorú do nej vkladá vyjadrujú tieto slová: „V jeho osobe obetovanej na kríži, a v Eucharistii, sa ľudstvo i s celým vesmírom vracia k Otcovi.“⁹ Eucharistia, v ktorej je ukrytý Kristus, tak predstavuje nepochopiteľnú silu, ktorá ťahá celé tvorstvo naspäť k Otcovi.

1.3 Kristus prichádzajúci ako pravý chlieb

Pre ľud Starého zákona malo jedlo vždy posvätnú hodnotu, pretože znamenalo život. Človek si bol vedomý, že všetko pochádza od Boha, Pána života i smrti. Už samotná hostina v starozákonnej dobe mala náboženský charakter a spoločné jedenie utváralo posvätné zväzky medzi stolovníkmi navzájom, a tiež medzi nimi a Bohom.¹⁰

V Starom zákone sa stretávame s predobrazmi, ktoré majú naplnenie v Novom zákone (porov. Hebr 9,24; 1Pt 3,21). Láska Boha Otca, s akou sa staral o Izrael (porov. Oz 11,3-4), keď ho krmil mannou a prepelicami (porov. Ex 16,13-14), nechal vytrysknúť vodu zo skaly (porov. Ex 17,6), sa nanovo naplňa v Kristovi. On sám o sebe hovorí ako o pravom chlebe, ktorý zostúpil z neba (porov. Jn 6,32-35). Je skutočným darom, Slovom vychádzajúcim z Božích úst.

Slová zvestujúce Eucharistiu vyslovil Kristus po zázračnom rozmnožení chleba (porov. Jn 6,11-15). V evanjeliu čítame o tom, že na druhý deň zástup opäť hľadal Ježiša, aby sa nasýtil. A vtedy Ježiš začína hovoriť o sebe ako o chlebe života. Reaguje na požiadavku Židov, ktorí sa dožadovali zázraku, aký zažili ich otcovia na púšti, keď jedli mannou a prepelice. Ale Kristus im odpovedá týmito slovami: „*Ja som chlieb života. Kto prichádza ku mne, nikdy nebude hladovať, a kto verí vo mňa, nikdy nebude žízniť*“ (Jn 6,35). Vyjadruje tak prepojenie medzi minulosťou, prítomnosťou a budúcnosťou; čo je aj výstižne zachytené v *Slovníku biblickej teológie*: „Dar seba samého, ktorý Kristus sľubuje a ktorý stavia popri manne, takto nadväzuje na zázraky exodu a súčasne stojí v horizonte mesiášskej hostiny, ktorá bola obrazom nebeskej

---

⁹ *Tamže*, s. 172.

¹⁰ *Tamže*, s. 172-173.

blaženosti.¹¹ Je si vedomý, že v ňom Boh posiela ľuďom najväčší dar a v tomto dare seba samého ponúka chlieb, ktorý má možnosť navždy nasýtiť vnútro človeka.

1.4 Sila Eucharistie

Silu Eucharistie môžeme vnímať aj ako nesmiernu túžbu Boha po človeku a následnú túžbu človeka po Bohu. Ján Pavol II., vedomý si Eucharistie ako základnej a nevyhnutnej potreby človeka, začína svoj apoštolský list, písaný práve v Roku Eucharistie, slovami Svätého písma: „Pane, »zostaň s nami, lebo sa zvečerieva« (Lk 24,29).¹² Používa naliehavú prosbu emauzských učeníkov, v ktorej je vyjadrené volanie celej Cirkvi, je v nej ukrytá práve táto túžba človeka po Bohu. „Na žiadosť emauzských učeníkov, aby zostal »s nimi«,“ ako píše ďalej Ján Pavol II., „Ježiš odpovedal oveľa väčším darom: prostredníctvom sviatosti Eucharistie našiel spôsob, aby zostal »v nich«.¹³ Ježiš nezostáva len s nimi, on ostáva v nich. Emauzskí učenici sú prví, s ktorými Ježiš Kristus po svojom zmŕtvychvstaní „láme chlieb“. On sám ich otvára a uschopňuje na nové vnímanie seba samého. Vlieva do nich novú nádej a novú silu. Zmena, ktorá sa v nich udiala, im nedovolila ostať skleslými, ale ešte v tú noc sa vrátili späť, aby sa o svoju radosť podelili s ostatnými (Porov. Lk 24,32-35). Bolest' sa náhle mení na radosť, utrápené srdce na srdce horiace a strach s nepochopením na silu ohlasovania.

1.5 Pomenovania Eucharistie

Keď sa zahľadíme na Krista, raz ho uvidíme, ako sa modlí, inokedy káže, uzdravuje..., vidíme ho raz smutného, inokedy plesá v Duchu Svätom. Ale vždy je to ten istý Kristus. To, čo sa mení, je naše vnímanie, ktoré býva veľakrát podmienené dispozíciou nášho srdca. Svätý otec Benedikt XVI. hovorí, že v sviatosti Eucharistie

---

¹¹ *Tamže*, s. 173.

¹² JÁN PAVOL II. *Mane nobiscum Domine*. [Apoštolský list písaný biskupom, kňazom a veriacim v Roku Eucharistie október 2004 – október 2005]. [Internet: www.kbs.sk, Apoštolské listy Jána Pavla II., list zo 7. októbra 2004], b. 1. [Dátum citácie: 1.3.2012].

¹³ *Tamže*, b. 19.

sa Pán stáva pokrmom pre človeka hladného po pravde a slobode.¹⁴ Pohľad na Krista vovádza do skutočnej pravdy o nás samých a dáva možnosť nanovo objaviť pravú slobodu ducha, očistenú a obmytú Kristovou krvou.

Tak, ako je Kristus živý, tak je živá aj Eucharistia. V rôznych pomenovaniach, ktoré odzrkadľujú jej nevyčerateľné bohatstvo, je vždy ukrytá živá tvár Krista. Jej jednotlivé pomenovania sú špecifické a jedinečné; navzájom sa prelínajú, ale zároveň si zachovávajú svoju vlastnú osobitnú hĺbku.

1.5.1 Eucharistia ako pamiatka a prísľub

Učeníci nedokázali pochopiť slová vyrieknuté Kristom pri Poslednej večeri. Až po zmŕtvychvstaní a následnom zoslaní Ducha Svätého zakúsili skutočnosť Ježišových slov. To, čo sa udialo behom pár minút, ovplyvnilo celé nastavajúce dejiny. Kristus dáva chlebu a vínu novú podstatu, podstatu jeho tela a krvi. V Lukášovom evanjeliu čítame: „Potom vzal chlieb a vzdával vďaky, lámal ho a dával im, hovoriac: *»Toto je moje telo, ktoré sa dáva za vás. Toto robte na moju pamiatku.«* Podobne po večeri vzal kalich a hovoril: *»Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás«*“ (Lk 22,19-20).

Kristus na ustanovenie Eucharistie využil obrad paschálnej hostiny. Bola to hostina, ktorou si ľud každoročne pripomínal svoj odchod z Egyptskej krajiny (porov. Ex 12,14). Počas tejto hostiny otec rodiny prednášal slová nad jednotlivými pokrmami. Osobitne ich prednášal nad chlebom a tretím kalichom. Stolujúcich tieto slová vovádzali do minulosti, aby nanovo preživali to, čo sa kedysi udialo. Ale nebola to len „spomienková večera“, ich pohľad bol upriamený aj do budúcnosti; budúcnosť im mala priniesť novú nádej.¹⁵ Keď Izraeliti slávilí Veľkú noc, sprítomňovali si udalosti exodu, aby podľa nich stvárnili svoj život a očakávali prisľúbeného Mesiáša.¹⁶

V slovách premenenia, ktoré zazneli nad chlebom a tretím kalichom, Ježiš použil moc slova zosilnenú svojou najvyššou autoritou. Nevysvetľoval nový zmysel, ktorý dal

---

¹⁴ Porov. BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis*: posynodálna apoštolská exhortácia o Eucharistii – prameni a vrchole života a poslania Cirkvi. [Zo dňa 22. februára 2007]. 1.vyd. Trnava: Spolok svätého Vojtecha-VOJTECH, 2007, s. 3.

¹⁵ Porov. *Slovník biblickej teológie*, s. 173.

¹⁶ Porov. *Katechismus Katolíckej cirkvi*. [Z latinského originálu *Catechismus Catholicae Ecclesiae* Vatikán 1997]. Trnava: Spolok svätého Vojtecha 1998, čl. 1363, s. 349.

chlebu a vínu, ale ich pretvoril. Do novej hodnoty chleba a vína Kristus zahrnul svoju vykupiteľskú smrť, ktorá cez zmŕtvychvstanie vyúsťuje do eschatologického života.¹⁷

1.5.2 Eucharistia ako tajomstvo Poslednej večere

Tajomstvo Poslednej večere by sme mohli nazvať aj tajomstvom lásky. Len láska priviedla Krista až za hranice ľudskej existencie. Najskôr prichádza na svet, aby sa stal človekom, a potom sa stáva chlebom, aby navždy ostal pri človeku. V evanjeliu sv. Jána čítame: „Ježiš vedel, že nadišla jeho hodina odísť z tohto sveta k Otcovi. A pretože miloval svojich, čo boli na svete, miloval ich do krajnosti“ (Jn 13,1). Ukrýva sa do chleba a vína, a tým sa stáva viditeľným pre všetky veky. Kristus pri Poslednej večeri sprítomňuje a zviditeľňuje to, čo ho bude čakať už o niekoľko hodín – obeta seba samého cez smrť na kríži, ako o tom čítame v liste Filipanom: „[...] uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži“ (Flp 2,8). Bola to cesta bolesti a cesta lásky. Predstava toho, čo asi Kristus prežíval pri Poslednej večeri, je náročná. J. CH. Korec sa to pokúsil vyjadriť týmito slovami:

„Ježiš vedel, čo bral pri Poslednej večeri do ruky, keď bral chlieb. Držal v rukách zem a ľudstvo, žehnal oráča, matku a rodinný stôl, držal v ruke Božie požehnanie a silu života. A pozdvihol to všetko do novej výšky a roztvoril nové zdroje Božieho života.“¹⁸

Toto všetko sa odohrávalo cez najväčší náboženský sviatok Izraela. Veľkonočné tajomstvo sa bude odteraz pripomínať s Kristovým Telom a Krvou. Kristus preukazuje svoju božskú moc nad stvorením, lebo mení chlieb na svoje vlastné telo a víno na svoju vlastnú krv. Boh opäť uzatvára s človekom Novú zmluvu; zmluvu lásky. Vo vedomí tejto nesmiernej lásky k človeku, Kristus berie na svoje plecia kríž, bolesť, hanbu, potupu, výsmech, ba aj slzy svojej matky, strach učeníkov a s pohľadom upretým na Otca kráča až na vrchol Kalvárie.

---

¹⁷ Porov *Slovník biblickej teológie*, s. 173.

¹⁸ KOREC, J.CH. *O Eucharistii*. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Lúč, 1997, s.40.

1.5.3 Eucharistia ako prítomnosť

S Kristom sa môžeme stretnúť mnohorakým spôsobom. Nájdeme ho v Božom slove, v modlitbe (porov. Mt 18,20), jeho prítomnosť je v chudobných, chorých, uväznených (porov. Mt 25,34-40), vo sviatostiach, v obete svätej omše a v osobe vysväteného služobníka.¹⁹ Vo všetkom môžeme spoznať Krista, ale jedinečným spôsobom je prítomný v Eucharistii; táto prítomnosť je jediná svojho druhu. Povyšuje Eucharistiu nad všetky sviatosti. V Najsvätejšej sviatosti Eucharistie je obsiahnuté skutočné telo a krv spolu s dušou a božstvom Ježiša Krista, a teda celý Kristus. V najplnšom zmysle slova je iba v Eucharistii prítomný celý a úplný Kristus, ako Boh a človek.²⁰

Tak, ako kedysi Kristus prijal ľudské telo, tak teraz prijíma „telo chleba“ a stáva sa väzňom lásky. Spĺňa to, čo povedal: „*Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta*“ (Mt 28,20). Toto Kristovo prisľúbenie sa denne naplňuje. V knihe *O Eucharistii* čítame:

„Ježiš robí v Eucharistii svoje telo pod spôsobom chleba znamením toho, čím je a chce byť pre nás natrvalo – Boh, ktorý nás oživuje, ktorý sa nám daruje ako sila života. Je pre nás ako denný chlieb – večný Boh, viditeľný v čase, Boh pre nás, Boh, z ktorého žijeme.“²¹

Celé dejiny hovoria o Božej vernosti a naplňaní prisľubov (porov. Ž 86,15). Niet takej sily, ktorá by Bohu zabránila splniť svoj prisľub. Kristus navždy ostáva v chlebe, ostáva s nami; živý a prítomný jedinečným spôsobom.

1.5.4 Eucharistia ako vzdávanie vd'aky

Eucharistia je tiež chválou a vzdávaním vd'aky za dielo stvorenia. Kristus je prostredníkom, on je tým, kto nás spája so sebou samým; so svojou chválou a so svojim príhovorom u Otca a skrze neho je toto vzdávanie vd'aky Otcom prijaté. „V eucharistickej obete je celé stvorenie milované Bohom predložené Otcovi skrze Kristovu smrť a jeho zmŕtvychvstanie.“²² Eucharistia sa tak stáva dobrorečením, ktoré Cirkev

¹⁹ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, čl. 1373, s. 352.

²⁰ Porov. *Tamže*, čl. 1374, s. 352.

²¹ KOREC, J.CH. *O Eucharistii*, s.155-156.

²² *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, čl. 1359, s. 348-349.

vyjadruje Bohu za dar stvorenia, vykúpenia a posvätenia, je odpoveďou viery a lásky na duchovné požehnanie.²³

Kristus počas pozemského života veľakrát pozdvihol oči k nebu, aby predniesol svoje prosby k Otcovi (porov. Jn 11,41). Stavia sa do úlohy pokorne prosiaceho a všetko očakáva od Otca; o vypočutí svojej prosby nikdy nezapochoyboval (porov. Jn 11,42).

Ako počas pozemského života prednášal svoje prosby Otcovi, prednáša ich aj dnes v spojení s celou Cirkvou. Výstižne to vyjadruje *Katechizmus Katolíckej cirkvi* a bola by škoda neuviesť celý citát:

„Na jednej strane Cirkev spojená so svojím Pánom a „v Duchu Svätom“[...] velebí Otca „za jeho nevýslovný dar“[...] adoráciou, chválou a vzdávaním vďaky. Na druhej strane Cirkev neprestáva, a to až do zavŕšenia Božieho plánu, prinášať Otcovi „obetu z jeho vlastných darov“ a prosíť ho o zoslanie Ducha Svätého na túto obetu, na seba samu, na veriacich a na celý svet, aby účasťou na smrti a zmŕtvychvstaní Krista Kňaza a mocou Svätého Ducha tieto Božie požehnanie prinášali ovocie života „na chválu a slávu jeho milosti.“²⁴

V tomto citáte je uvedený „celý program“, celé nasmerovanie Cirkvi. Ak si uvedomíme, že Cirkev, to sú jednotliví ľudia, potom môžeme povedať, že úlohou každého človeka je vzdávať chválu Otcovi, prinášať obetu a prosíť o zoslanie Ducha Svätého. Táto prosba bude určite vypočutá vďaka Kristovi, mocnému orodovníkovi u Boha.

1.5.5 Eucharistia ako obeta

V Eucharistii je stále ukrytá tvár trpiaceho Krista. Je obnažený, zavrhnutý, doráňaný. Má rozpäté ruky a krvácajúce rany. Ak by sme si mysleli, že Kristova obeta bola len historickou udalosťou, zúžili by sme jej rozmer v čase a popreli jej stálu aktuálnosť. O Kristovej obete sa takto vyjadril dokument II. vatikánskeho koncilu: „Vždy, keď sa na oltári slávi obeta kríža, v ktorej bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus, uskutočňuje sa dielo nášho vykúpenia“ (LG 3). V tejto nepretržitej obete slávanej po celom svete, je opäť obetovaný Baránok, aby v nekrvavej obete kríža naďalej zjavoval dielo vykúpenia.

Eucharistia je pamiatkou Kristovej Veľkej noci a zároveň obetou. Vyplýva to už zo samotných slov ustanovenia, keď Kristus hovorí: „*Toto je moje telo, ktoré sa*

²³ Porov. *Tamže*, čl. 1360, s. 349.

²⁴ *Tamže*, čl.1083, str. 286.

dáva za vás a [...] tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás“ (Lk 22,19-20). Eucharistia je živý Kristus s tým istým telom, ktoré vydal na kríži, a s tou istou krvou, ktorú vylial za všetkých na odpustenie hriechov (porov. Mt 26,28). Smrť na kríži a obeta na oltári je stále tá istá obeta.²⁵ Kristus denne trpí a zomiera pre lásku k človeku, aby ho priviedol k novému životu.

Cirkev, ktorá je Kristovým telom, má tiež účasť na Kristovej obete. V Eucharistii sa Kristova obeta stáva aj obetou údov jeho mystického tela.²⁶ Dáva nám možnosť spojiť sa s ním, s jeho príhovorom u Otca. Všetko, čím žijeme, naše radosti, bolesti, utrpenie, naše modlitby, to všetko je možné spojiť s Kristovým životom, aby všetko nadobudlo novú hodnotu. Ako Kristus, ktorý rozopál ruky na kríži, aj Cirkev sa skrze neho obetuje a oroduje za všetkých ľudí.²⁷

Kristova obeta na kríži podnecuje, ba priam vyzýva stať sa obetou pre druhých. Benedikt XVI. v encyklike *Sacramentum caritatis* píše:

„Každé eucharistické slávenie sviatostne aktualizuje dar, ktorý Ježiš učinil zo svojho života na kríži za nás a za celý svet. Súčasne Ježiš z nás v Eucharistii robí svedkov Božieho súcitu s každým bratom a sestrou. Okolo eucharistického tajomstva sa tak rodí služba lásky voči blížnemu.“²⁸

A tiež v tej istej encyklike nájdeme tieto slová: „Kristova obeta je za všetkých, a preto Eucharistia podnecuje každého veriaceho v Krista, aby sa stal »rozlámaným chlebom« za druhých a aby sa angažoval za spravodlivejší a bratskejší svet.“²⁹ Eucharistia je nie len obetou, ale tiež výzvou k obete, ktorá svedčí o pravdivosti prežívania eucharistickej obety.

1.5.6 Eucharistia ako prameň a vrchol života Cirkvi

Eucharistia je prameň a vrchol celého kresťanského života. Bohom sme povolani k životu a skrze neho sa vraciame do večného života. V *Katechizme Katolíckej cirkvi* čítame: „Celý kresťanský život nesie znak lásky Krista a Cirkvi ako lásky ženicha a nevesty.“³⁰ Aj Svätý otec Benedikt XVI. hovorí o Kristovi ženíchovi, ktorý privádza

²⁵ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, čl. 1367, s. 350.

²⁶ Porov. *Tamže*, čl. 1368, s. 350.

²⁷ Porov. *Tamže*, čl. 1368, s. 350.

²⁸ BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis*, s. 108.

²⁹ *Tamže*, s. 109.

³⁰ *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, čl. 1617, s. 409.

k Otcovi svoju milovanú nevestu Cirkev; a cez Eucharistiu jej otvára perspektívy nového sveta – nové nebo a novú zem.³¹ Mohutnosť Eucharistie, ktorá láskou zahŕňa celý svet, je vyjadrená aj v slovách Jána Pavla II.:

„Eucharistia, aj keď sa slávi na malom oltári dedinského kostola, sa v istom zmysle vždy slávi na oltári sveta. Eucharistia spája nebo so zemou. Zahŕňa a preniká celé stvorenstvo. Boží Syn sa stal človekom, aby prinavrátil celé stvorenstvo do zvrchovaného aktu oslavy Boha, ktorý ho učinil z ničoho.[...] To je naozaj mysterium fidei, ktoré sa uskutočňuje v Eucharistii: svet, ktorý vyšiel z rúk Stvoriteľa, sa k nemu vracia, vykúpený Kristom.“³²

Návrat k Otcovi je sľúbený samým Kristom (porov. Jn 14,2) a Eucharistia je Božia ponuka na nový život, na večný život. Keď Kristus hovorí o sebe ako o ceste, obracia sa na srdcia, ktoré sú vysmädnuté po pravom živote. Eucharistia bezpečne prevádza týmto životom v plnosti, aby raz všetkých voviedla do novej veľkonočnej radosti.

1.5.7 Eucharistia ako prameň lásky

Kristus pred svojou smrťou hovorí o vzájomnej láske ako o jedinom znaku pravých učeníkov. „Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať“ (Jn 13,35). Láska, ktorú žiada od svojich učeníkov, a v ktorej on sám ide príkladom, siaha až za hranice pozemského života. Hovorí: „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov“ (Jn 15,13). Kristus nielenže položil život za svojich priateľov na dreve kríža, v obete Eucharistie sa vydáva denne. Ako boli učeníci vyzývaní Kristom k dokonalej láske, tak isto Kristus vyzývaj aj dnes. Na túto lásku opäť poukazuje aj Ján Pavol II. vo svojom liste, kde píše: „Eucharistia nás vychováva k tejto láske najdokonalejším spôsobom, lebo jasne ukazuje, akú hodnotu má pred Bohom každý človek, náš brat a sestra, keď sa Kristus dáva každému rovnako pod spôsobmi chleba a vína.“³³

³¹ Porov. BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis*, s. 115.

³² JÁN PAVOL II. Encyklika: *Ecclesia de Eucharistia* [zo dňa 17. apríla 2003]. 1.vyd. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2003, čl. 8, s. 11.

³³ JÁN PAVOL II. *O Eucharistickom tajomstve a kulte*. [Apoštolský list Svätého Otca Jána Pavla II. všetkým biskupom Cirkvi]. [Internet: www.kbs.sk, Apoštolské listy Jána Pavla II., list z 24. februára 1980], b. 6. [Dátum citácie: 1.3.2012].

Pri kontemplácii vydaného Krista, ktorý sa stáva rozlámaným chlebom v rukách človeka, neostáva nič iné len s úžasom a nesmiernou pokorou stáť a nechať v sebe zrodiť živú odpoveď lásky.

1.5.8 Eucharistia ako sviatosť spoločenstva

Eucharistia potvrdzuje pravdu o človeku, ktorého Boh stvoril ako človeka spoločenského. Rozdelenie, ktoré vstúpilo do života skrze hriech, nás vzdáľuje od Boha aj od seba navzájom (porov. Gn 2,3). Nová možnosť zjednotenia s Bohom, so sebou samým i s druhými je v Kristovi. Je to pranie samého Boha. Boží Syn prichádza na zem aj kvôli tomu, „aby zjednotil v Kristovi ako v hlave všetko, čo je na nebi aj čo je na zemi“ (Ef 1,10). Kristus tiež hovorí o tom, že keď bude vyzdvihnutý od zeme, všetkých pritiahne k sebe (porov. Jn 12,32). Jeho bolesť uzdraví rany po hriechu, jeho obeta zahojí rany rozdelenia.

Kristus v Eucharistii napĺňa prísľub zjednotenia. Eucharistia je tá, ktorá privádza do spoločenstva. Silu zjednotenia a myšlienku spoločenstva skrze Eucharistiu rozvíja aj Ján Pavol II., keď hovorí: „Eucharistia sa stáva prameňom a zároveň vrcholom celej evanjelizácie, keďže jej cieľom je spoločenstvo všetkých ľudí s Kristom a v ňom s Otcom a s Duchom Svätým.“³⁴ Vďaka Eucharistii sa vraciame k prvotnému Božiemu plánu s človekom. Opäť je v ponuke obnovený vzťah s Bohom. A vzťah s Bohom upravuje všetky ostatné vzťahy.

1.5.9 Eucharistia ako sviatosť vykúpenia

Kristus prichádza na svet, aby priniesol ľuďom život. Ohlasuje evanjelium, uzdravuje, dáva ľuďom novú nádej. Aby spečatil novú zmluvu, vylieva svoju krv na odpustenie hriechov. Takto Boh zjavuje svoje milosrdenstvo v Ježišovi Kristovi voči všetkým hriešnikom.³⁵ Život bez hriechu sa stáva životom v plnosti. Ponukou Eucharistie je nový život. Vidíme to aj zachytené v encyklike *Cirkev žije z Eucharistie*:

---

³⁴ JÁN PAVOL II. Encyklika: *Ecclesia de Eucharistia*, čl. 22, s. 27.

³⁵ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, čl. 1846, s. 462.

»[...] najsvätejšia Eucharistia obsahuje celé duchovné dobro Cirkvi, totiž samého Krista, nášho veľkonočného Baránka a živý chlieb, ktorý prostredníctvom tela, oživovaného Duchom Svätým, Oživovateľom, dáva ľuďom život.«³⁶

Kristus je víťaz nad smrťou a hriechom. Evanjelista Marek zachytáva posledné hodiny Krista na kríži. Hovorí, že Kristus, predtým ako vydýchol, zvolal mocným hlasom (porov. Mk 15,37). Jeho mocný hlas poukazuje na hlas víťazného Krista už teraz na kríži. Potom, čo do krajnosti pretrpel muky kríža, vrhá sa odovzdane do náručia Otca. Je to víťazný návrat k Otcovi, od ktorého vyšiel. Eucharistia nesie v sebe túto tvár víťazného Krista a hoci sme na tejto zemi len pútnici, vo viere už máme účasť na plnosti vzkrieseného života.³⁷

1.6 Účinky Eucharistie

Eucharistia pretvára srdce človeka a napráva jeho zranenú slobodu; robí ho vnímavejším a citlivejším pre Boha i pre okolie. Pretože „skutočným účinkom Eucharistie je premena človeka v Boha.“³⁸ Boh, ktorý pretvára človeka, rozhojňuje milosť krstu a birmovania, ale stále mu ponecháva možnosť slobodného rozhodnutia.

Jeden z účinkov Eucharistie je, že **dáva účasť na Pánovej obete** – je to spájanie sa s Pánovou obetou.³⁹ Citlivé srdce nevníma utrpenie ako trest, ale spolu s trpiacim Kristom prináša obeť Otcovi. Tým sa srdce ešte viac otvára a stáva sa súcitným a pozorným pre utrpenie druhých.

Účasť na tajomstve spoločenstva Najsvätejšej Trojice je účinok Eucharistie, ktorý vovádza do spoločenstva. Potvrďuje to aj Kristus, keď nazýva svojich apoštolov priateľmi (porov. Jn 15,15). V *Katechizme Katolíckej cirkvi* čítame: „Spoločenstvo

---

³⁶ JÁN PAVOL II. *Ecclesia de Eucharistia*, čl. 1, s. 5.

³⁷ Porov. BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis*, s. 43.

³⁸ *YOUCAT, Katechizmus Katolíckej cirkvi pre mladých*. [Z nemec. orig. *YOUCAT, Jugendkatechismus der Katholischen Kirche*, vydané nakladateľstvom Pattloch v Mníchove v r. 2011 preložila M. Grochánová]. 1. vyd. Bratislava: Karmelitánske nakladateľstvo, 2011, s. 123.

³⁹ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, čl. 1322, s. 340.

Najsvätejšej Trojice je zdrojom a kritériom pravdivosti každého vzťahu.⁴⁰ Veľmi jasne to vyjadril sv. Cyprián:

„Boh neprijíma obeť toho, kto žije v nesvornosti, a prikazuje mu vrátiť sa od oltára a zmieriť sa najprv s bratom, aby mierumilovnými prosbami mohol byť uzmiernený aj Boh. Vzácnjšou obeťou Bohu je náš pokoj, bratská svornosť a ľud zhromaždený v jednote Otca i Syna i Ducha Svätého.“⁴¹

Eucharistia je **prameňom obrátenia a pokánia**. O Eucharistii sme povedali, že je stelesnenou láskou. Odpoveďou na lásku je túžba pripodobniť sa milovanému; začať žiť jeho životom; a to je milosť obrátenia. Eucharistia posilňuje túto lásku a takto oživená láska zotiera všedné hriechy. Kristus v Eucharistii dáva silu pretrhnúť nezriadené lipnutia na stvoreniach a nezakoreniť sa v nich.⁴² Cesta do večnosti je cestou pokánia, a skutočné pokánie musí byť inšpirované láskou.⁴³ Je to každodenná snaha v hľadaní a plnení vôle Najvyššieho; každodenné hľadanie šťastia, ktoré má Boh od večnosti pripravené.

Eucharistia nás **spája s nebeskou liturgiou**. Práve v eucharistickej obete máme jedinečnú možnosť vstupovať do spoločenstva s Pannou Máriou, s anjelmi a so všetkými svätými. „V Eucharistii je Cirkev spolu s Máriou určitým spôsobom pri kríži, spojená s Kristovou obeťou a s jeho príhovorom u Otca.“⁴⁴ Deje sa tu vzájomná výmena darov. Mnohí svätci pri zomieraní uisťovali svojich najbližších o neustálej, prípadne o ešte väčšej pomoci, ktorú im budú naďalej preukazovať.⁴⁵ Tým, že všetci tvoríme Kristovo tajomné telo, ostávame v stálom spojení.

Eucharistia **zachováva, zveľaďuje a obnovuje život milosti prijatý v krste**. Boh nás stvoril pre seba. Známa je myšlienka sv. Augustína: „Nepokojné je moje srdce, kým nespočinie v Tebe.“ V krste dostávame závdavok viery a nový život v Kristovi.⁴⁶ Eucharistia je tá, ktorá túto vieru upevňuje a tým prehĺbuje naše spojenie s Bohom.

---

⁴⁰ *Tamže*, čl. 2845, s. 686.

⁴¹ *Tamže*, čl. 2845, s. 686 (myšlienka sv. Cypriána Kartaginského).

⁴² Porov. *Tamže*, čl. 1394, s. 358.

⁴³ JÁN PAVOL II. *Reconciliatio et Paenitentia*: exhortácia o zmierení a pokání v poslaní Cirkvi dnes. [Internet: www.kbs.sk, Exhortácie Jána Pavla II., z 2. decembra 1984], b. 26. [Dátum citácie: 1.3.2012].

⁴⁴ *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, čl. 1370, s. 351.

⁴⁵ Porov. MERICI, A. *Spisy, Rady*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 1997, s. 52.

⁴⁶ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, čl. 168, s. 50.

Z Eucharistie vyplýva aj **záväzok voči chudobným**. V pravde prijímané Kristovo telo, vyzýva aj k pravému životu, aký žil Kristus.⁴⁷ Spoznať Krista v chudobných, biednych a slabých je výzva evanjelia (porov. Mk 10,21). A mnohí svätci potvrdili túto pravdu svojím životom.

Kto v kúsku chleba rozoznáva Krista, dokáže vďaka nemu celý svoj život pretvoriť na život, aký žil on sám. Pre tých, čo veria, sa stáva chlebom života. Je to prísľub, ktorý sme dostali: „*Veru, veru, hovorím vám: Aj ten, kto verí vo mňa, bude konať skutky, aké ja konám, ba bude konať ešte väčšie, lebo ja idem k Otcovi*“ (Jn 14,12). Dôkazom tejto pravdy je aj sv. Klára z Assisi, na život ktorej sa o chvíľu pozrieme.

1.7 Eucharistia vstupujúca do života človeka

Svätý otec Benedikt XVI. v závere exhortácie *Sacramentum caritatis* hovorí: „Eucharistia je počiatok každej formy svätosti a každý z nás je povolaný do plnosti života v Duchu Svätom. Koľkí svätí urobili svoj život opravdivým vďaka ich eucharistickej zbožnosti!“⁴⁸ A postupne vymenováva mená niektorých svätých, ktorých život bol zakorenený v Eucharistii. Medzi menami, ktoré spomína pápež Benedikt XVI., nechýba ani svätá Klára z Assisi. A dôvod, ako píše ďalej, je zjavný: „[...] svätosť vždy nachádzala svoj stredobod vo sviatosti Eucharistie.“⁴⁹

Eucharistia je sila meniaci ľudské životy, „núti“ človeka vyjsť zo seba, niekedy odísť z pohodlia domova a žiť v chudobe, zime, veľakrát o hlade a v neistote. Pozoruhodné je, že ľudia, ktorí sa rozhodli kráčať za Kristom, svoj život na zemi nepretrpeli, aby neskôr zaňho získali večnú odmenu v nebi. Práve naopak prežili svoj život oveľa šťastnejšie. Objavili Boha plného dobroty a starostlivosti v jeho najhlbšom bytí. Páter Cantalamessa to vyjadril slovami:

„Boh je šťastný Boh, ktorý obšťastňuje. Byť šťastný a obšťastňovať patrí k jeho povahe tak, ako je vlastné svetlu, aby svietilo a dávalo na veciach vyniknúť farbám.

⁴⁷ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, čl. 1397, s. 359.

⁴⁸ BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis*, s.117.

⁴⁹ *Tamtiež*, s. 117.

Šťastie patrí k samotnému tajomstvu jeho bytia. Pretože je najvyššie Dobro, je tiež najvyššie a nekonečné šťastie.“⁵⁰

Bez Boha sa pravé šťastie dá len ťažko nájsť. Alebo lepšie povedané: Dá sa vôbec nájsť šťastie bez Boha? Jacques Philippe vidí pravé šťastie pre človeka v prijatí a plnom prežití najväčšieho Božieho daru; Slova, ktoré obsahuje všetko to, čo nám chce Otec povedať.⁵¹ Krásu, ktorú nosí v sebe Boh, vidíme v nádhernom vzťahu Božských osôb. Otec posielal na svet svoje Slovo za spevu anjelov a pri vzkriesení ho ovenčil ešte väčšou slávou. A Kristus tak, ako celý svoj pozemský život poukazoval na Otca, robí to aj teraz v Eucharistii; a deje sa to skrze lásku a moc Ducha Svätého. Je to výraz najväčšej lásky, na ktorom Boh ponúka človeku účasť. O Slove, ktoré sa stalo telom, napísal Svätý otec Benedikt XVI., že je darom, ktorý Kristus vytvára zo seba samého, a tým neustále zjavuje nekonečnú lásku Boha voči každému človeku.⁵² Plnosť tejto pravdy o Božej láske môžeme zakúsiť aj v Kristových slovách: „*Ostaňte vo mne a ja vo vás*“ (Jn 15,4). Tieto slová môžeme vnímať ako výzvu, túžbu a prosbu Boha.

Kristus, dávajúci sa za pokrm, je pokorne čakajúci na odpoveď človeka. Ján Pavol II., ktorý bol hlboko adorujúcim kňazom, vyjadril, že „prijat' Eucharistiu znamená vstúpiť do hlbokého spoločenstva s Ježišom.“⁵³

Teraz sa pozrieme na ženu, ktorá „prijala Eucharistiu“ a vstúpila do hlbokého vzťahu s Bohom. Uvidíme, že skutočný, reálny a výnimočný vzťah s Bohom je možný.

---

⁵⁰ CANTALAMESSA, R. *Výstup na vrch Sinaj*, s. 19.

⁵¹ Porov. PHILIPPE, J. *Volám ťa žiť*. [Z franc. orig. *APPELES A LA VIE* vydané v EDITIONS DES BEATITUDES v r. 2007, preložila Otilia Dvorecká v r. 2010]. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: Komunita Blahoslavenstiev, 2010, s. 121.

⁵² BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis*. s. 3.

⁵³ JÁN PAVOL II. Apoštolský list: *Mane nobiscum Domine*, b. 19.

2. Svätá Klára z Assisi

Klára z Assisi je známa predovšetkým v súvislosti so sv. Františkom z Assisi. Zdá sa, akoby stála v tieni tohto veľkého svätca. Ale bol to Františkov tieň, ktorý jej nedal vyniknúť? Veď Klára nikdy netúžila po uznaní a sláve.⁵⁴ Bola ženou ticha⁵⁵ a práve toto ticho ju vynášalo nad nové obzory. Mnohí, ktorí nazerajú na jej obdivuhodný život, nachádzajú „ticho, ktoré kričí o sláve Boha“.⁵⁶

Skôr, ako sa bližšie pozrieme na Eucharistiu v jej živote, nahliadneme na jej život: detstvo, mladosť a na jej život „po obrátení“, ako ho ona sama nazýva.⁵⁷ Budeme si všímať vonkajšie okolnosti, jej správanie a vnútorné postoje, ktoré nás vovedú do jej hlbokého vnútorného prežívania.

2.1 Detstvo a mladosť

Klára sa narodila do šľachtickej rodiny. Písal sa rok 1193.⁵⁸ Prvá zmienka o Kláre, je spojená s časom, keď ju jej matka Ortolana ešte len nosila pod srdcom. Vieme to podľa slov, ktoré Kláre matka osobne vyrozprávala a neskôr ich zopakovala aj jej spolusestrám v kláštore. Hovorí o hlase, ktorý počula, keď kľáčala v modlitbe pred ukrižovaným Kristom a prosila o šťastný pôrod a vedy zreteľne počula slová: „*Neboj sa, žena, lebo v plnom zdraví privedieš na svet svetlo, čo ešte jasnejšie ožiari celý svet.*“⁵⁹ Klára bola najstaršou zo štyroch detí, dievčat. Viacerí svedkovia v procese kanonizácie hovorili o jej svätosti už od malička.⁶⁰ Skutky milosrdnej lásky voči

⁵⁴ Porov. *Františkánske prameny II, Život sväte Kláry z Assisi* od TOMÁŠA Z CELANA. [Z talianskeho originálu *FONTI FRANCESEANE* (časť I.,III.,IV.) vydané v MOVIMENTO FRANCESEANO v Assisi v roku 1977 preložené pod vedením P. Jana Bárty OFM]. Bratislava: vydavateľstvo Serafín, 1994, s. 297–298. Tento životopis sv. Kláry je známy pod názvom *Legenda*, preto budeme používať skratku *LegKl*. Na označenie celej knihy budeme používať skratku *FPII*.

⁵⁵ Porov. *Tamže*, čl. 3176, s. 300. Kniha je delená podľa jednotlivých článkov, ktoré nám umožnia rýchlejšiu orientáciu.

⁵⁶ Porov. *FPII*, *Bula svatořečení sväte Kláry*, čl. 3284, s. 333.

⁵⁷ Porov. *FPII*, *Závět' sv. Kláry*, čl. 2831, s. 227.

⁵⁸ Rok narodenia u sv. Kláry nie je jednoznačný, niektoré pramene uvádzajú rok 1194.

⁵⁹ LAINATI, CHA. *Svätá Klára z Assisi*. [Z talian. originálu *SANTA CHIARA D'ASSISI* vydané v EDIZIONI PORZIUNCOLA v roku 1980, preložila Darina Peřková v roku 1944]. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Serafín, 1994, s. 9. (Toto proroctvo je spomenuté vo viacerých prameňoch s menšími obmenami prekladu; porov. *LegKl*, čl. 3156, s.296.)

⁶⁰ Porov. *FPII*, *Proces svatořečení sväte Kláry*, čl. 2927, s. 248; čl. 3133, s. 290.

chudobným vykonávala podľa vzoru svojej matky. Pomáhali núdzným a trpiacim, ktorých bolo koncom 12. storočia v Assisi neúrekom. Toto obdobie znamenalo pre Assisi najväčší nedostatok a biedu.⁶¹ Klárino srdce tu malo možnosť rozvinúť sa a túto pravdu si všímajú viacerí autori, keď hovoria: „Klára už od detstva rástla v milosrdenstve, mala nežné srdce citlivé na utrpenie iných a so spolucítením sa skláňala nad biedou nešťastných.“⁶² Zaujímavá je aj poznámka svedka, ktorý bol v čase Klárinho detstva sluhom v dome. Vypovedá, že sa všeobecne verilo, že „od začiatku jej bol vdýchnutý Duch Svätý.“⁶³

Pohnuté časy, ktoré boli v meste Assisi medzi ľudom a šľachtou, vyústili do občianskej vojny. Klára mohla mať okolo desať rokov, keď spolu s rodinou uteká do Perugia. Ale nenávisť, ktorá vládla medzi mestami Assisi a Perugiou, vyvolala novú vojnu. O pobyte Kláry v Perugii veľa nevieme, vieme len to, že sa tu opäť stretá so svojou priateľkou Filippou a nachádza si novú priateľku Benvenutu. Tá bude neskôr patriť medzi prvé nasledovníčky sv. Kláry.⁶⁴

Z mladosti sv. Kláry je ešte zaujímavý postreh, že mnohí sa zmieňujú o jej kráse; nie len o tej duchovnej, ale aj o tej telesnej. V procese kanonizácie Rainier de Bernardo spomína práve jej telesnú krásu, ktorá súvisela s otázkou manželstva. Sám ju prehováral, aby poslúchla rodinu a pristúpila k manželstvu.⁶⁵ Túto tému ešte viac rozoberá Marco Bartoli. Opisuje situáciu žien v 13. storočí, kde krása, múdrosť a ušľachtilosť boli vlastnosti skutočnej dámy. A nebolo pochýb, že Klára nadmieru oplývala týmito vlastnosťami. Marco Bartoli si ďalej všíma fakt, že Klára mala už okolo osemnásť rokov, keď ju naposledy prehovárali k manželstvu. V tej dobe sa vydávali dievčatá medzi štrnástym až osemnástym rokom. Z toho vyplýva, že Klára už dosť dlho musela odolávať tlaku rodiny.⁶⁶ Ale ak Klára odmieta vydaj už dlhšiu dobu, je zrejmé, že svoje srdce darovala Bohu skôr, ako sa stretla so sv. Františkom. Neskôr v *Testamente* napíše slová: „*Syn Boží sa nám stal cestou, ktorú nám slovom i príkladom ukázal a učil nás náš preblahoslavený otec František, jeho pravý milovník*

---

⁶¹ Porov. LAINATI, CH. A. *Svätá Klára z Assisi*, s. 9-10.

⁶² SIEKIERKA, E.K.. *Święta Klara z Asyżu, kobieta nowa*. 1.vyd. Franciszkanie Poznań, 1999, s. 99.

⁶³ *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 3144, s. 291.

⁶⁴ Porov. LAINATI, CH. A. *Svätá Klára z Assisi*, s. 12. Rok úteku sa v jednotlivých prameňoch líši, uvádza sa r. 1200 až r. 1202.

⁶⁵ Porov. *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 3132, s. 289.

⁶⁶ Porov. BARTOLI, M. *Svatá Klára, Žena mezi mlčením a pamětí*. [Z talian. orig. *Chiara. Una donna tra silenzio e memoria* vydané nakladateľstvom Edizioni San Paolo s.r.l. – Cinisello Balsamo (MI) v r. 2001 preložil Petr Regalát Beneš OFM]. 1. vyd. Praha: Vydavateľstvo Vyšehrad, 2004, s. 45-48.

a nasledovník. “⁶⁷ Kristus si Kláru zamiloval, vábil ju už od detstva a ako dar jej daroval vynikajúceho učiteľa – sv. Františka. Ich láska ku Kristovi priniesla nemalé ovocie.

2.2 Sadenička svätého Františka

Klára sama o sebe hovorí ako o Sadeničke sv. Františka, v *Závete* píše: „*Ja, Klára, nehodná služobnica Kristova a chudých pani kláštora sv. Damiána a malá sadenička svätého Otca Františka [...]*“⁶⁸ Vekový rozdiel medzi Klárou a Františkom bol približne jedenásť až dvanásť rokov. Keď František začal „konať pokánie“⁶⁹, Klára mohla mať asi trinásť rokov. Napriek tomu, že mnohí považovali Františka za blázna, iní v ňom videli svätca. Klára sprevádzaná svojou priateľkou Bonou de Guelfuccio sa s Františkom viackrát stretáva. Tomáš z Celana nám to v prvom životopise opisuje takto: „Počula o Františkovi, ktorý vo svete ako nový človek novými čnosťami obnovuje cestu dokonalosti, ktorá sa už vytratila zo sveta.“⁷⁰

Viaceré pramene uvádzajú roky stretania r.1210 – r.1212 a tiež hovoria o tom, že sa nedá presne určiť, či bola väčšia iniciatíva na strane Kláry alebo Františka. Ale ako správne poznamenáva Marco Bartoli, v každom prípade to bol Duch Svätý, ktorý smeroval jedného k druhému.⁷¹

---

⁶⁷ *Františkánske Pramene I., Spisy sv. Františka a sv. Kláry z Assisi*. 1. vyd. Vydavateľstvo Serafín, 2005, s. 375. Na označenie knihy budeme používať skratku *FPI*. Priama reč sv. Kláry, ktorá je uvedená vo vnútri textu, bude pre väčšiu jasnosť a odlišenie zvýraznená kurzívou.

⁶⁸ *FPII, Závět*, čl. 2838, s. 227.

⁶⁹ Tému obrátenia a pokánia u Kláry aj Františka bližšie rozoberá MARCO BARTOLI v knihe *Svatá Klára, Žena mezi mlčením a pamětí*, s.49-78.

⁷⁰ SIEKIERKA, E.K. *Święta Klara z Asyżu, kobieta nowa*, s. 100. Porov. *FPII, LegKl*, čl. 3162, s. 297. Text uvádzajú rôzne pramene s menšími obmenami prekladu.

⁷¹ Porov. BARTOLI, M. *Svatá Klára, Žena mezi mlčením a pamětí*, s. 54. Tejto téme sa venuje aj ŠTIVAR, B.J. *Sazenička svatého Františka*. 1.vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996, s. 16.

2.3 Nový spôsob života

V 13. storočí bol veľký rozmach nových foriem rehoľných spoločenstiev, ale mnohé z nich sa odchýlili od pravého nasledovania Krista. Kardinál Hugolín sa snažil o obmedzenie takýchto hnutí a snažil sa ich usporiadať do prijateľnej formy života.⁷²

„Novosť“, ktorú vnáša sv. František, nie je až taká odlišná od týchto nových hnutí, ale čo je podstatné, že nie je postavená na kritike Cirkvi.⁷³ On nie je ten, kto kritizuje, ale ten, kto obnovuje. Tým, že nevstúpil do žiadneho, vtedy existujúceho kláštora, ale zvolil si život kajúcnika, obracia pohľad na nové hodnoty.

Ten istý spôsob života prijíma aj Klára. V noci po kvetnej nedeli⁷⁴ tajne uteká z domu. V kostolíku Panny Márie v Porciunkule, kde ju privítali Františkovi bratia so zažatými pochodňami, si necháva sv. Františkom ostrihať vlasy a sľubuje mu poslušnosť.⁷⁵ Ako správne poznamenáva Marco Bartoli, tým, že Klára nevstupuje do kláštora, ale skladá sľub do ruky laika, „nestáva sa z nej mníška, ale stáva sa z nej *mulier religiosa*, žena pokánia.“⁷⁶ A teda jej následný odchod do kláštora San Paolo delle Abbadesse, čo bolo benediktínske opátstvo, nebol žiaden vstup do kláštora. Pri vstupe do kláštora by totiž musela priniesť veno, ktoré Klára už dávno predtým rozdala chudobným a do kláštora prichádza len na určitý čas ako služobná.⁷⁷ Tejto „nízkosti“ sa zdesili jej príbuzní a snažili sa ju odtiaľ násilne odvliecť. Klára ostala pevná vo svojom rozhodnutí a na dôkaz svojej vernosti odhalila ostrihanú hlavu.⁷⁸ V *Legende* sa ďalej píše, že „tam mala ostať do tej doby, než by sa o ňu Najvyšší postaral inak.“⁷⁹ A Najvyšší sa skutočne staral a začína naplňovať prisľúbenie, ktoré dal, ešte keď bola Klára v lone matky.

---

⁷² Porov. ZAVALLONI, R. *Osobnosť Kláry z Assisi, Psychologická štúdia*. [Z talian. originálu „*La personalita di Chiara d'Assisi*“ vydané Edizioni Porziuncola v Assisi 1993 preložila sr. Margita Baroková OSF]. Bratislava: Vydavateľstvo Serafin, 2005, s. 11-12.

⁷³ Porov. ZAVALLONI, R. *Osobnosť Kláry z Assisi, Psychologická štúdia*, s. 36-40.

⁷⁴ Dátum kvetnej nedele sa v rôznych prameňoch líši, uvádza sa buď 18. marec 1212 alebo 28. marec 1211.

⁷⁵ Porov. *FPII, LegKI*, čl. 3168-3169, s. 299.

⁷⁶ BARTOLI, M. *Svatá Klára, Žena medzi mlčením a pamätí*, s. 59.

⁷⁷ Porov. *Tamže*, s. 60-62.

⁷⁸ Porov. *FPII, LegKI*, čl. 3173, s. 299. Túto tému podrobnejšie rozoberá Marco Bartoli, s. 60-61.

⁷⁹ *FPII, LegKI*, čl. 3172, s. 299.

2.4 Život po „obrátení“

Za pomerne krátky čas, Klára odchádza z kláštora San Paolo, keďže nemá v úmysle prijať regulu sv. Benedikta a žiť podľa nej. Uchýli sa v kostole Sant Angelo de Panso. Pravdepodobne tam žila skupina žien, ktorá viedla kajúci život.⁸⁰ Ani tam sa nezdržala dlho, čo nám potvrdzuje *Legenda*: „Pretože ani tam jej duša nenachádzala plnosť pokoja, odobrala sa konečne, na radu blaženého Františka, ku kostolu sv. Damiána. Tam potom spustila kotvu svojej duše na pevný základ.“⁸¹ Kostol sv. Damiána sa stane jej domovom, navždy. Klára tu prežije štyridsaťdva rokov.⁸² Počas týchto rokov v úplnej vydanosti Kristovi prijíma k sebe ďalšie „kajúcnice“, ktorým sa onedlho stáva abatišou. Od sv. Františka prijíma „akýsi spôsob života“, v ktorom ich zvlášť vyzýva zachovávať svätú chudobu.⁸³ Klára ju nielen zachováva, ale príde čas, keď bude o ňu bojovať. V *Legende* sa dočítame, že Klára bola prvá, ktorá vyjadrila prosbu tohto duhu.

„[...] chcela, aby jej rehoľa niesla meno chudoby a tak vyprosila u svätej pamäti Inocenta III. privilégium chudoby. Tento veľkorosý muž vyjadril radosť z jej veľkej horlivosti a zdôraznil zvláštnosť žiadosti, pretože nikdy predtým nebola Svätá Stolica prosená o privilégium tohto druhu. A odpovedal s neobyčajnou náklonnosťou na neobyčajnú prosbu. Pápež s veľkou radosťou vlastnoručne napísal prvý text žiadaného privilégia.“⁸⁴

Život v kláštore sv. Damiána nebol z iniciatívy Kláry, ani sv. Františka. Bol to Boh, ktorý po ňom zatúžil. A Klára si toho bola vedomá. V *Závete*, ktorý píše na sklonku života, si veľmi dobre pamätá na udalosti, ktoré sa odohrali na začiatku Františkovej cesty a hovorí o jeho prorocke:

„Pretože vtedy, keď svätec ešte ani bratov nemal, krátko po svojom obrátení, znovu vybudoval kostol svätého Damiána a naplnený Božou útechou túžil úplne opustiť svet. Uchvátený veľkou radosťou a osvietený Duchom Svätým predpovedal to, čo potom Pán splnil. Vtedy totiž vystúpil na múr menovaného kostola a silným hlasom po francúzsky volal na niekoľko chudákov, ktorí tam vtedy boli: „Podťe mi pomôcť pri stavbe kláštora svätého Damiána! Budú tam prebývať panie, ktorých slávnym a svätým životom bude v celej svätej cirkvi oslavovaný náš nebeský Otec.“⁸⁵

---

⁸⁰ Porov. ŠTIVAR, B. J. *Sazenička svätého Františka*, s. 22.

⁸¹ *FPII, LegKl*, čl. 3174, s. 300.

⁸² Porov. *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 2927, s. 248.

⁸³ Porov. *FPII, Závět*, čl. 2835-2836, s. 227.

⁸⁴ *FPII, LegKl*, čl. 3186, s. 303.

⁸⁵ *FPII, Závět*, čl. 2826-2827, s. 226.

Proroctvo sv. Františka sa skutočne naplnilo v prehojnej miere.

Teraz sa zastavíme. Náš pohľad upriamime na Eucharistiu v kláštore sv. Damiána. Centrom našej pozornosti sa odteraz stane Eucharistia a Klára. Pozrieme sa, aký mala Klára postoj k Eucharistii a možno to znie zvláštne, ale aj aký mala Eucharistia postoj k nej. Klára nám bude odrazom pôsobenia živého Boha v srdci, ktoré zo všetkých síl túžilo po Bohu.

3. Klára a Eucharistia

Vďaka mnohým prameňom máme možnosť pozerat' na Kláru ako na ženu „eucharistickú.“⁸⁶ Už samotný fakt, že kláštor sv. Damiána bol „eucharistickým“ miestom,⁸⁷ nám dáva možnosť vytušiť, že práve Klára ako abatiša, sa o takúto mienku najviac zaslúžila. Tiež si môžeme všimnúť, že Klára v ikonografii býva veľmi často zobrazená s Eucharistiou vo svojich rukách. René-Charles Dhont na základe mnohých faktov prichádza k záveru, že: „[...] adorácia Krista ukrytého v Chlebe Života bola hlavným rysom Klárinho kontemplatívneho života.“⁸⁸ A my sa teraz na jej eucharistický život pozrieme.

3.1 Pramene týkajúce Klárinho eucharistického života

Ako základ prameňov, v ktorých budeme pozerat' na Klárin eucharistický život, použijeme Spisy sv. Kláry: *Regula sv. Kláry*, *Závet sv. Kláry* a listy napísané Klárou (*Požehnanie Kláry Anežke Českej*, *4 listy Anežke Českej* a *List Ermentrúde*), ďalej sa pozrieme na *Život sv. Kláry z Assisi* od Tomáša z Celana a našu pozornosť si zaslúžia aj svedectvá pri procese kanonizácie, *Bula svätorečenia svätej Kláry* a listy adresované Kláre a jej sestrám.

3.1.1 Eucharistia v spisoch sv. Kláry

Klára o Eucharistii nehovorí veľa. V jej listoch nenájdeme nijaké osobitné poučenie o dôležitosti Eucharistie, o prežívaní sv. omše, alebo zotrvávaní v adorácií pred eucharistickým Kristom.

---

⁸⁶ Porov. FRANCESCO DE LAZZARI, OFM. *Eucharistický život sv. Kláry*. [Z talian. orig. *Chiara donna eucaristica* preložila Š.R. Popková]. 1.vyd. Nakladateľstvo Centra Aletti Refugium Velehrad-Roma s.r.o., 2011. (Nie sú uvedené strany, pretože ide o názov knihy.)

⁸⁷ Porov. DHONT, RENÉ-CHARLES, OFM. *Klára wśród swoich sióstr*. [Z franc. orig. *Claire parmi ses soeurs* vydané v Paríži 1973, Apostolat des Editions]. 1.wydanie. Wydawnictwo Ojców Franciszkanów Niepokalanów, Teresin 1988, s. 145.

⁸⁸ *Tamže*, s. 148.

V *Regule* nájdeme len jednu zmienku, ktorá sa týka pristupovania k svätému prijímaniu. Toto odporúčanie sa nachádza hneď po poučení o svätej spovedi. Tá sa má vykonať aspoň dvanásťkrát v roku. Eucharistiu majú sestry prijať sedemkrát v roku.⁸⁹ Tieto dni sú presne určené a Jaroslaw M. Głażewski vo svojej práci k niektorým dňom uvádza aj ich dôvody: Narodenie Pána - Vianoce, keď pokora a chudoba dosahujú svoj vrchol v tajomstve Vtelenia a príchodu Spasiteľa na svet; Zelený Štvrtok, je to deň ustanovenia Najsvätejšej sviatosti a sviatosti kňazstva; Pánovo Zmŕtvychvstanie a Zoslanie Ducha Svätého – dve slávnosti, ktoré dopĺňajú Paschálne Tajomstvo; Nanebovzatie Panny Márie; slávnosť svätého Františka, ktorý je duchovný otec obidvoch reholí: Chudobných sestier aj Menších bratov a tiež majú prijímať na slávnosť Všetkých svätých. V tieto dni kňaz slúžil Najsvätejšiu obeť v kláštore pre všetky sestry, choré aj zdravé. Z toho Jaroslaw M. Głażewski usudzuje, že okrem týchto siedmich vyznačených prípadov, ktoré boli zvláštnym sviatkom v komunite sestier a svätá omša bola slúžená špeciálne pre ne, sestry sa zúčastňovali aj iným spôsobom na Eucharistii, kde prijímali Kristovo Telo.⁹⁰ Znamená to, že sestry prijímali častejšie než len sedemkrát v roku. Tento Klárin príkaz bol skôr dolnou hranicou.

Klárinu *Regulu* treba vnímať aj na pozadí obdobia trinásteho storočia, kedy sa šírili herézy a spochybňovali platnosť Eucharistie, ktorú vykonávali nehodní kňazi. Dogma o skutočnej prítomnosti Ježiša Krista v Eucharistii podnietila veriacych viac k adorácií než k prijímaniu. Vzhľadom na to, že Lateránsky koncil⁹¹ ustálil vykonanie svätej spovede a prijatie Eucharistie aspoň raz v roku, *Regula* Kláry je so siedmimi prijímaniami veľkým pokrokom. Boli to dni, kedy mali prijať Eucharistiu všetky sestry bez výnimky, no určite sa ponechal priestor aj pre väčšiu horlivosť.⁹²

Klára nepísala o Eucharistii perom na papier, ale písala o nej svedectvom svojho života. Zachytávajú nám to zvlášť svedectvá, ale aj listy a životopis.

---

⁸⁹ *FP II., Řehole svaté Kláry*, čl. 2769-2770, s. 216.

⁹⁰ GŁAŻEWSKI, J.M. *Chrystus w Pismach świętej Klary z Asyżu*. [Praca magisterska z teologii dogmatycznej]. Łódź- Lublin, 1996, s. 69.

⁹¹ IV. lateránsky koncil v r. 1215 sformuloval dogmu o reálnej prítomnosti Krista v Eucharistii, a tiež ustálil povinnosť raz za rok sa vyspovedať a prijať Krista v Eucharistii.

⁹² Porov. GŁAŻEWSKI, J.M. *Chrystus w Pismach świętej Klary z Asyżu*, s. 70.

3.1.2 Eucharistia v životopise Tomáša z Celana

Jeden z kľúčových materiálov svedčiaci o eucharistickom živote Kláry, popri svedectvách pri procese kanonizácie, je *Životopis svätej Kláry z Assisi* od Tomáša z Celana. Je to vôbec prvý životopis sv. Kláry napísaný len dva roky po jej smrti. Autor v liste adresovanom pápežovi Alexandrovi IV., na ktorého podnet životopis píše, hovorí, že sám preskúmal materiály a nejasnosti si overil u očitých svedkov Klárinho života.⁹³ Jeho pohľad na Kláru je pre nás zaujímavý aj preto, že ženy v tej dobe boli považované za slabšie pohlavie.⁹⁴

Tomáš z Celana hovorí o „obdivuhodnej zbožnosti k Sviatosti oltárnej.“⁹⁵ Vychádza zo svedectiev pri procese kanonizácie, pričom túto Klárinu zbožnosť veľmi neopisuje. Krátky odstavec, venovaný eucharistickej zbožnosti, končí vetou: „Keď sa chystala prijať telo Pána, rozplývala sa najskôr v horkých slzách, potom k nemu pristupovala s chvením a pred Spasiteľom skrytým vo Sviatosti sa triasla nie menej ako pred Vládcom neba a zeme.“⁹⁶ Táto krátka veta nám dáva poznať, že bázeň, ktorú mala Klára pred Eucharistiou, nebola bežná. Keďže reálna prítomnosť Krista v Eucharistii bola otázna a od IV. Lateránskeho koncilu neubehlo veľa času, Celano zdôrazňuje, že Klárin postoj k Eucharistii je taký istý ako postoj pred Vládcom neba a zeme. V Eucharistii vidí mocného Boha a z jeho milosti ho smie prijať.

3.2 Láska k Eucharistii

Výnimočná láska, akú mala Klára k Eucharistii, sa prejavovala v jej reči i skutkoch. Zo svedectiev, z listov a z *Legendy* sa dozvedáme o jej vnútornom živote. Uvidíme jej vzťah ku Kristovi, jej túžbu po úplnom zjednotí. Klára využívala všetky prostriedky na to, aby mohla mať účasť na Kristovom živote.

---

⁹³ Porov. *FP II, Leg Kl, Úvodní list papeži Alexandru IV. k životopisu svaté panny Kláry*, čl. 3150-3152, s. 294-295.

⁹⁴ Porov. *Tamže*, čl. 3151, s. 295.

⁹⁵ *FP II, Leg Kl*, čl. 3209, s.310.

⁹⁶ *Tamže*, čl. 3210, s.310.

3.2.1 Modlitba a adorácia ako primárne miesto stretnutia s Bohom

Keď si uvedomíme, že ten, kto miluje, túži sa pripodobniť milovanému, neprekvapí nás, že Klárino pripodobnenie siaha až za hranicu ľudských možností. Kristova láska naplnila celý jej život, nachádzala ju v modlitbe a vnášala do života. Preto u nej môžeme právom povedať, že celý jej život bola neustála modlitba; neustále spojenie s Bohom. Klára si ako jeden z hlavných prostriedkov nasledovania Krista vybrala chudobu, ale k tej ešte prideme. V Kristovej poníženosti, v jeho vydanosti a pokore sa s ním tužila úplne spojiť. Nasledovala ho odvážnym a dokonalým spôsobom.

Modlitba sa stala jej pokrmom; priam sa sýtala modlitbou. Svedectvá jej sestier, ktoré vypovedali pri procese kanonizácie, nám ukazujú Kláru ako ženu vrúcej modlitby. Hovorila o nočných bdeniach na modlitbách, o ležaní na tvrdej zemi, pričom mávala na svojej hlave kameň z rieky.⁹⁷ Klára mala aj dar slz,⁹⁸ ktoré v prehojnej miere pri modlitbách prelievala. Boli to slzy, ktoré pochopí len milujúce srdce. Pokorne sklonená zostávala po kompletóriu dlho v modlitbe. Okolo polnoci opäť vstávala k modlitbe a jemným dotykom budila sestry.⁹⁹ Tomáš z Celano o jej modlitbe hovorí: „[...] zem kropila slzami a bozkávala, takže sa zdalo, akoby svojho Ježiša stále držala v náručí.“¹⁰⁰ Vždy, keď sa blížilo nebezpečenstvo, ako hovoria svedectvá, Klára vyzývala k modlitbe.¹⁰¹

Vidíme, že modlitba u nej zaujímala prvé miesto, čo bolo prirodzeným dôsledkom jej hlbokého vzťahu s Kristom. O Klárinej modlitbe sa vyjadrila sestra Cecília takto: „Bdela na modlitbách vo vznešenom nazeraní tak, že niekedy, keď sa vracala z modlitby, jej tvár sa zdala jasnejšia než zvyčajne, a z jej úst vychádzala určitá sladkosť.“¹⁰² Túto zmenu na tvári si všimli aj iné sestry. A sestra Pacifika dodáva: „A keď sa vracala od modlitby, sestry sa radovali, ako keby prišla z neba.“¹⁰³

Zo Svätého písma poznáme muža, ktorému žiarila tvár, keď prichádzal zo stretnutia s Pánom. Tým mužom bol Mojžiš. Jeho tvár žiarila tak jasno, že si tvár zahaľoval závojom. Odkladal ho len vtedy, keď sa išiel opäť zhovárať s Bohom (porov.

---

⁹⁷ Porov. *FPII, Proces svatořečení svatě Kláry*, čl. 2931, s. 249.

⁹⁸ Porov. *Tamže*, čl. 2973, s. 258.

⁹⁹ Porov. *Tamže*, čl. 3071, s. 276.

¹⁰⁰ *FPII, LegKI*, čl. 3197, s. 305.

¹⁰¹ Porov. *FPII, Proces svatořečení svatě Kláry*, čl. 3034, s. 269.

¹⁰² *Tamže*, čl. 3026, s. 268.

¹⁰³ *Tamže*, čl. 2933, s. 249.

Ex 34,35). O ňom je napísané, že Boh sa s ním zhováral ako s priateľom z tváre do tváre (porov. Ex 33,11).

Keď sa pozrieme na Kláru, uvidíme priateľku Boha. Pohľad na ňu pri modlitbe nás uisťuje o rozhovore so živým Bohom. Boh prejavoval Kláre výnimočnú lásku; môžeme vidieť ženu, ktorá Bohu nič neodoprela a Boh nič neodoprel jej. Nespočetné zázraky, ktoré Boh vykonal na jej príhovor, sú toho dôkazom a uisťujú nás, že medzi Klárou a Bohom sa odohrával neustály dialóg. Klára veľkodušne odpovedala na Božiu lásku a Boh jej o to srdečnejšie preukazoval dobrodenia.

3.2.2 Klára sýtená Božím slovom

Ďalším miestom, kde Klára sýtala svoju dušu, bolo počúvanie Božieho slova, ktoré malo pre ňu ďaleko väčší význam ako chlieb pre telo. Klára sa snažila tento duchovný pokrm zabezpečiť aj pre svoje sestry; do kláštora prichádzali bratia, aby im kázali. Keď vyšiel príkaz, že bratia môžu vstúpiť do kláštora len s dovolením pápeža, Klára s bolesťou poznamenala, že teraz už nemusia chodiť žiadni bratia, keď im chýbajú práve tí, ktorí im dávali chlieb života.¹⁰⁴ Netúžila mať bratov almužníkov, ktorý obstarávajú len telesný chlieb, oveľa viac túžila po pokrme duchovnom.¹⁰⁵

V Božom slove ku Kláre prehováral sám Boh. *Legenda* nám opisuje, ako počas kázne prišiel krásny malý chlapček a obšťastňoval Kláru svojím láskaním.¹⁰⁶ Toto svedectvo vyrozprávala sestra Anežka:

„Pani Klára mala veľkú radosť, keď počúvala Božie slovo. [...] Keď jedného dňa kázal brat Filip [...] vedľa svätej Kláry stál chlapček, asi trojročný. A keď sa svedkyňa modlila v srdci, aby Boh nedopustil, že by bola oklamaná, dostala v srdci odpoveď týmito slovami: »Ja som medzi vami.«¹⁰⁷

Ako hovorí svedectvo ďalej, pre svedkyňu to bol jasný znak, že chlapčekom bol sám Ježiš Kristus.¹⁰⁸ Bohu bol natoľko milý prejav Klárinho prijímania Božieho slova a jej postoj k nemu, že ho zatúžil odmeniť a tým ukázal silu svojho slova. Jacques Philippe hovorí, že ak „dovolíme slovám Písma, aby prenikli myseľ i srdce, zakúsime tajomné

¹⁰⁴ Porov. *FPII, LegKI*, čl. 3232, s. 315.

¹⁰⁵ Porov. BARTOLI, M. *Svätá Klára, Žena medzi mlčením a pamätí*, s. 19.

¹⁰⁶ Porov. *FPII, LegKI*, čl. 3230, s. 314.

¹⁰⁷ *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 3076, s. 277.

¹⁰⁸ Porov. *Tamže*, čl. 3076, s. 277.

sprítomnenie Boha, pretože Boh prebýva vo svojom slove.¹⁰⁹ Takýto postoj mala aj Klára; nechala, aby slová Písma stvárňovali jej život. V *Legende sa* tiež píše, že Klára si dokázala z kázne vybrať to, čo poslúžilo jej duši.¹¹⁰ Nesnažila sa zapamätať si všetko, ale nechávala do srdca preniknúť to, čo bolo pre ňu v danej chvíli potrebné. U Kláry je viditeľná veľká citlivosť a vnímavosť na Božie slovo. Ak sestry v procese kanonizácie nazvú Kláru druhou Máriu,¹¹¹ určite je to aj preto, že po vzore Panny Márie, Klára prijímala slová do svojho srdca a zachovávala ich (Porov. Lk 2,52).

3.2.3 Klára chváliaca Boha

Klára chválila Boha celým svojím životom. Na nej sa spĺňajú slová Písma: „Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha“ (Mt 5,8). Teraz nemáme na mysli jej mystické zážitky.¹¹² Jej čisté srdce dokázalo čisto hľadiť na všetko stvorenie, pretože všetko pochádzalo od dobrotivého Boha. Keď posielala svoje sestry za múry kláštora, nekáže im ísť so sklopeným zrakom, aby si „umŕtvovali“ oči; hovorí im, aby pozerali na stromy, kvety, ľudí a za všetko chválili Boha.¹¹³

Chvála, akú vzdáva Klára Bohu a ktorej učí aj svojej sestry, je dobre viditeľná v *Testamente*. Začína ho odvážnymi slovami: „*V mene Pána. Amen.*“¹¹⁴ Klára vystupuje v Pánovom mene, vedená Božím Duchom. Istota Božej prítomnosti v hĺbke srdca jej dovoľí napísať tieto slová: „*Pretože nám Boh zveril takú veľkú úlohu, že máme byť zrkadlom tým, ktorých volá, aby boli pre druhých príkladom a zrkadlom, sme prisne zaviazané k tomu, aby sme Pána zvlášť velebili a chválili a dokonalo žili.*“¹¹⁵ Odpoveďou za dar Božieho vyvolenia má byť podľa Kláry nekončiaca chvála a dokonalý život. Ona sama aj sestry majú žiť tak, aby boli príkladom pre ostatných; ich život má zdôrazňovať vďaku a chválu Bohu za tento nevýslovný dar. Samotné povolanie je výrazom Božej lásky a dôvery, ktorý ich zaväzuje k dokonalému životu.

¹⁰⁹ PHILIPPE, J. *Volám ťa žiť*, s. 40-41.

¹¹⁰ Porov. *FPII, LegKl*, čl. 3231, s. 314-315.

¹¹¹ *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 3051, s. 271.

¹¹² Mnohé svedectvá hovoria o videní chlapčeka pri počúvaní Božieho slova, prijímaní Eucharistie, mystické zážitky počas choroby a aj tesne pred odchodom z tohto sveta, keď videla Kráľa slávy.

¹¹³ *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 3112, s. 286.

¹¹⁴ *FPII, Závěť*, s. 226.

¹¹⁵ *FPII, Závěť*, čl. 2830, s. 226-227.

Keď si uvedomíme, že Klára bola ženou zo vznešeného rodu, a predsa zanecháva všetky výhody tohto stavu, zistíme, že dar Božieho vyvolenia má pre ňu nesmiernu hodnotu. Je to pozvanie od Najvyššieho Kráľa, aby s ním zdieľala jeho život. V hĺbke srdca vidí všetky dobrodenia, ktoré dostala ona i jej sestry od Najvyššieho Darcu a cíti sa byť tak naplnená, že nemôže neďakovať. Vyjadruje to slovami, v ktorých poukazuje na dary a zároveň vyzýva ostatné sestry k chvále Otca; hovorí:

„Medzi ostatnými dobrodeniami, ktoré sme od nášho štedrého darcu, Otca milosrdenstva, prijali a každodenne prijímame a za ktoré slávnemu Otcovi máme osobitne ďakovať, je (aj) dobrodenie nášho povolania, za ktoré sme mu o to viac zaviazané, o čo je dokonalejšie a väčšie.“¹¹⁶

Klára v dare povolania vníma celý svoj život ako bohoslužbu. Môžeme to vidieť v 3. *Liste Anežke Českej*. V závere listu jej odpovedá na otázky týkajúce sa pôstu, a usmerňuje ju, aby sa múdro vzdala určitej nerozumne prísnej zdržanlivosti, „*aby si živá svojím životom velebila Pána, aby si Pánovi predkladala rozumnú bohoslužbu a svoju obeť vždy posolenú.*“¹¹⁷ Dôvod k pôstu a k rôznym úkonom kajúcnosti má byť jediný: Spojenie s Kristom, aby mohol byť oslávený Boh.

3.2.4 Zjednotenie s Kristom

Pozrieme sa na list kardinála Hugolína, ktorý vypovedá o tom, že celé Kláрино srdce patrilo Kristovi. Z listu sa dozvedáme, že kardinál strávil Veľkú noc v kláštore sv. Damiána. Krátko na to, ako sa vrátil, píše list adresovaný Kláre:

„[...] pretože po veľkonočných sviatkoch, strávených s Tebou a s ostatnými Božimi služobnicami, som stratil srdečnú radosť, z ktorej som k Vám hovoril o Kristovom tele. Zostal som práve tak osamelý ako kedysi učenici, ktorých prepadol nesmierny zármutok, keď od nich odtrhli Pána a pribili na kríž.“¹¹⁸

Kardinál Hugolín opisuje veľmi silný kontrast. Návrat z kláštora prirovnáva až k násilnému odtrhnutiu plného slz a bolestí. Po nádhernom čase strávenom v kláštore, plného rozhovorov o nebeských pokladoch a Kristovom tele, stráca akúkoľvek radosť. Svoju bolesť prirovnáva až k bolesti učeníkov, keď im vzali Krista.¹¹⁹

¹¹⁶ *FPI, Spisy sv. Františka a sv. Kláry z Assisi*, s. 375.

¹¹⁷ *Tamže*, s. 355.

¹¹⁸ *FPII, List kardinála Hugolína Kláre*, s. 338.

¹¹⁹ Porov. *Tamže*, s. 338.

Kardinál Hugolín musel bytostne pocítiť prítomnosť živého Krista v kláštore sv. Damiána, ale rozpoznáva ho aj v osobe Kláry, pretože v tom istom liste píše:

„Preto Ti zverujem svoju dušu a odporúčam svojho ducha, ako kedysi Kristus na kríži odporučil svojho ducha Otcovi. [...] Pretože som si istý, že u najvyššieho sudcu dosiahneš čokoľvek, čo Tvoja oddaná vytrvalosť a Tvoje nespočítateľné slzy vyprosia.“¹²⁰

Kardinál Hugolín videl výnimočný vzťah medzi Klárou a Bohom. Jednota medzi Klárou a Kristom musela byť tak silná, že kardinál neváha zveriť svoju dušu do jej rúk, pričom si je úplne istý, že to, čo je v jej opatere, je Bohom prijaté.

Svedectvá sestier pri procese kanonizácie nás uisťujú, že Klára nedokázala hovoriť o inom ako o Bohu. Jej život by sa dal porovnať so životom samého Krista, ktorý sa stal obrazom neviditeľného Boha (porov. Kol 1,15). Ako sa Kristus stáva obrazom Boha, tak sa Klára stávala obrazom Krista. Svedectvo sestry Pacifiky je len jedno z mnohých, ktoré vypovedajú o úplnom zahľadení Klárinho ducha na Boha. Hovorí, že jej Matka „vždy hovorila o Bohu, mala ho stále na perách, takže o pominutelných veciach nechcela ani hovoriť ani počuť.“¹²¹ Ďalšie výrazné svedectvo, ktoré hovorí o láske Kláry k Eucharistii, je svedectvo sestry Cecílie:

„Klára nikdy nechcela ostať nečinná, dokonca aj v období svojej choroby [...] sa nechala pozdvihnúť na lôžku, aby mohla sedieť a priať. Z tejto priadze potom dala urobiť jemné plátno a z neho veľa korporálov a burz na ich prechovávanie, ktoré boli pokryté hodvábom alebo zamatom. Potom ich posielala Assiskému biskupovi, ktorý ich posvätil, a tak ich posielala do kostolov v meste a v Assiskej diecéze.“¹²²

Keď si uvedomíme, že v chudobnej komunite veľakrát chýbal chlieb, zdá sa nám až neuveriteľná a nepochopiteľná Klárina láska, ktorá zabúda na seba a celú pozornosť venuje Milovanému. Klára obetuje celé svoje bytie, aby Kristovi splatila aspoň malý dlh jeho lásky. Pre seba a svoje sestry necháva to najnutnejšie čo sa týka jedla a oblečenia, ale pre Krista ukrytého v Eucharistii neváha minúť najdrahší materiál.

Ako sme už spomínali, láska a bázeň, s akou prijímala Sväté prijímanie, ju celá rozochvievala. Aj toto musel byť zvláštny jav, pretože si to všímajú mnohé spolusestry a neskôr o tom vypovedajú pri procese kanonizácie.¹²³ Pán, Vládca neba a zeme, sa stáva chudobným, pokorným a poníženým a teraz dokonca vchádza do kúska chleba,

---

¹²⁰ *Tamže*, s. 339.

¹²¹ *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 2933, s. 249.

¹²² *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 3037, s. 269.

¹²³ *Tamže*, čl. 2954, s. 254.

aby ho ona smela prijať. Sväté prijímanie nevnímala ako samozrejmosť, ale prejavovala obrovskú vd'ačnosť. Túto vd'ačnosť máme zachytenú aj v procese kanonizácie, keď hovorí svojim sestram: *»Moje dcérušky, vzdajte chvály Bohu, pretože nebo a zem nepostačí na také dobrodenie, ktorého sa mi dnes dostalo od Boha, veď som ho dnes prijala v Najsvätejšej sviatosti.«*¹²⁴ Kristus bol pre ňu všetko. Bol jediným a najväčším pokladom; nikto a nič by ho nedokázalo nahradiť. Pre neho žila, jemu venovala svoje slová a myšlienky; jemu patrilo celé jej vnútro. Darovala mu svoje srdce, v ktorom mohol Boh urobiť svoje kráľovstvo.

3.3 Život žitý z Eucharistie

Ovocie Klárinho života bolo viditeľné. Nebolo by možné, aby sa v jej živote neodzrkadlilo to, čím živila svoje srdce. Viera a oddanosť Kristovi sa stali hlavnými znakmi, na ktorých Klára budovala svoj život i komunitu. To, že si zvolila život v krajnej chudobe, bol výrazom úplnej dôvery v Boha, úplnej závislosti na jeho starostlivosti a pevnej viery v jeho prozreteľnosť.

Klárinu pevnú vieru vidíme v každodennosti, ale ešte viac v extrémnych situáciách, ktoré nastali pre kláštor. Jej pohľad nádeje bol vždy upriamený na Boha; On bol tým jediným, od ktorého očakávala pomoc. V čase nebezpečenstva sa obracia na Krista ukrytého v Eucharistii.

3.3.1 Klárina absolútna dôvera

Dôvera v živého Krista ukrytého v Eucharistii, ktorú prejavila najmä v čase nebezpečenstva, by nebola možná, pokiaľ by tomu nepredchádzal veľmi blízky dôverný vzťah. Práve s narastajúcim nebezpečenstvom sa ešte viac upevňovala jej absolútna dôvera v Božiu pomoc. Vo svedectvách pri kanonizácii sa dozvedáme, že nie len ona sama mala dôveru v Boha, ale k takej istej dôvere povzbudzovala aj svoje sestry. Bola si istá Božou mocou a silou. Sestra Filipa hovorí o jej pohľadavom postoji voči sile Saracénov, ktorí sa snažili preniknúť za múry kláštora. Klára svoje sestry povzbu-

---

¹²⁴ *FPII, Proces svatořečení svatě Kláry*, čl. 2990, s. 261.

dzovala týmito slovami: „*Dôverujte v nášho Pána Ježiša Krista, pretože on nás oslobodí. Ja chcem byť vašou zárukou, že neurobia nič zlé: a ak prídu, položte ma pred nich.*“¹²⁵ Bola to opovážlivosť zo strany Kláry, že samu seba dáva za záruku bezpečnosti? Nie, ona predsa hovorí o dôvere v Pána Ježiša Krista, a až potom hovorí o sebe ako záruke. Neprosí za seba, prosí za sestry. Keby prosila za seba, netúžila by sa stať mučenicou.¹²⁶ Klárino spojenie s Kristom nadobúda zjednocujúci charakter. Pozná Boha, pozná jeho milosrdenstvo a vie, že Boh jej vo svojej добрote nič neodoprie. Jeden z najspomínanejších zázrakov, ktoré Boh učinil pre Kláru a jej sestry je toho dôkazom. Takto znie výpoveď sestry Františky:

„Keď Saraceni vnikli do blízkosti kláštora, pani sa nechala priniesť až k dverám refektára a nechala pred seba priniesť schránku, v ktorej bola Najsvätejšia sviatosť tela nášho Pána Ježiša Krista. Vrhla sa na zem v modlitbe, so slzami sa modlila; medzi iným týmito slovami: »Pane, chráň tieto svoje služobníčky, pretože ja ich nemôžem ochrániť.« Vtedy svedkyňa počula hlas podivuhodnej sladkosti, ktorý hovoril: »Ja ťa vždy ochránim.« A pani prosila za mesto, vraviac: »Pane, nech sa ti páči ochrániť tiež to mesto.« A ten istý hlas zaznel a povedal: »Mesto utrpí mnohé nebezpečenstvá, ale bude zachránené.«“¹²⁷

Vojsko na druhé ráno skutočne odišlo a Saraceni neublížili ani sestrám, ani kláštoru, ani mestu. Klára cíti lásku a zodpovednosť nie len za sestry a kláštor, ale aj za mesto. Neostáva uspokojená s tým, že sa zachráni len kláštor. Srdcom je stále spojená s tými, ktorí žijú v meste. Kto vie, koho mala v tomto čase bolesti a strachu pred očami? Možno svoju rodinu, priateľov, známych, ale hľadiac na jej široké srdce si môžeme predstaviť, že mala pred očami všetkých, ktorí v tom čase v meste žili. Bola vďačná mestu za mnohé dobrodenia, ktoré od mesta dostali. Svedectvá ďalej hovoria o úkone pokánia, keď si nechala najskôr ostrihať hlavu, potom si ju posypala popolom; toto urobila všetkým sestrám a spoločne sa odobrali do kaplnky, aby prosili za záchranu mesta.¹²⁸

C. Niezgoda opisuje pohnútky Klárinho srdca práve v tomto čase nebezpečenstva. Jeho uvažovanie je veľmi zaujímavé:

»V dramatickej chvíli života [...] sa Klára utieka ku Kristovi v Najsvätejšej Sviatosti. [...] Vo chvíli neodvratného nebezpečenstva nie je čas na myslenie. K hlasu sa dostávajú reakcie srdca. Ak sa Klára spontánne obrátila ku Kristovi v Eucharistii, ak ho

¹²⁵ *FPII, Proces svatořečení svatě Kláry*, čl. 2984, s. 260.

¹²⁶ Porov. *Tamže*, čl. 3042, s. 270.

¹²⁷ *Tamže*, čl. 3060, s. 273-274.

¹²⁸ Porov. *Tamže*, čl. 3061, s. 274.

vzývala o pomoc, ak jemu zverila starosť o ochranu sestier, [...] je to nepochybne preto, že si zvykla vyhľadávať svojho Pána v najsvätejšej Hostii.«¹²⁹

Skúsenosť, ktorú zažili sestry pri záchrane kláštora, určite neostala bez odozvy. Môžeme si byť istý, že ešte viac posilnila eucharistický kult v kláštore sv. Damiána. To, čo sa natrvalo vryje do pamäti a zostúpi do srdca, určite ovplyvní ďalšie dni a roky.

3.3.2 Chudoba ako prostriedok spojenia Krista a Kláry

Klára si nezvolila chudobu ako cieľ svojho života, ale ako prostriedok nasledovania Krista. Hľadela na Krista v celom jeho bytí. Objavila ho v chudobe a pokore, a preto sa chudoba stala výraznou črtou sestier v kláštore sv. Damiána. Zdôrazňuje to aj Tomáš z Celana, keď v *Legende* cituje Kláru: »*Naše spoločenstvo sa len vtedy bude páčiť Bohu, ak bude bohaté chudobou. Len vtedy bude pevné, keď bude stále upevňované vežou najvyššej chudoby.*«¹³⁰ Požiadavka chudoby, ktorú mala na seba aj na sestry, vyplývala zo vzťahu s Kristom. Jej odpoveď pápežovi, ktorý chcel zmierniť ich chudobu a sám im chcel darovať pozemky¹³¹, bola jednoznačná: »*Svätý Otče, na veky žiadnym spôsobom nechcem byť oslobodená od nasledovania Krista.*«¹³²

Klára už v detstve a mladosti, ako sme spomínali, prejavovala veľkú lásku k chudobným. Vo svedectvách sa dočítame o tom, že kým bola ešte v dome svojho otca, odopierala si jedlo a nosila ho chudobným.¹³³ Takto boli mladou Klárou obdarovaní aj František a jeho spoločníci. Klára poslala určitú čiastku peňazí tým, ktorí pracovali na oprave kostola Panny Márie v Porciunkule.¹³⁴

Nový rozmer života u Kláry vidíme v tom, že služba chudobným jej nestačí. Ak by sme sa zamysleli nad tým, že Klára ako bohatá žena mohla takto oveľa viac poslúžiť chudobným, urobili by sme ju síce súcitnou a milosrdnou, čo bezpochyby bola, ale odopreli by sme jej úplné spojenie s Kristom. Jej život v klauzúre sv. Damiána nebol

¹²⁹ SIEKIERKA, E.K. *Święta Klara z Asyżu, kobieta nowa*, s. 142.

¹³⁰ *FPII, LegKI*, čl. 3184-3185, s. 302.

¹³¹ Porov. *Tamže*, čl. 3187, s. 303.

¹³² *Tamže*, čl. 3187, s. 303.

¹³³ Porov. *FPII, LegKI*, čl. 3158, s. 297.

¹³⁴ Porov. *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 3129, s. 289.

útek zo sveta; ten vždy milovala a rešpektovala,¹³⁵ ale ako vo svojej práci hovorí Ernest Karol Siekerka: „Klauzúra sa pre svätú stala prostriedkom pre lepšiu Božiu slávu.“¹³⁶

Chudobu, v ktorej sa celkom spájala s Kristom, vidíme ako odraz jej duše vďaka listom, ktoré písala Anežke Českej. Všetky štyri listy Anežke Českej sú preniknuté neuveriteľnou láskou ku Kristovi. Klára sa v hlbokjej kontemplácii skláňa pred „*chudobným Ukrižovaným*.“¹³⁷ Práve preto, že ho vidí a pozná ako „*Kráľa anjelov, Pána neba a zeme*“,¹³⁸ žasne nad jeho láskou a Anežku takto upriamuje na Kristovu poníženosť: „*Takýto veľký Pán vstúpil do panenského lona a chcel sa objaviť na svete ako opovrhovaný, núdzny a chudobný*.“¹³⁹ Klára hneď v prvom liste píše chválospev na chudobu. Odhaľuje krásu chudoby a veľkosť Boha, a tým nám dáva možnosť nahliadnuť aj do jej srdca:

„Ó, blažená chudoba, ktorá tým, čo ju milujú a objímajú, poskytuje večné bohatstvá! Ó, svätá chudoba, ktorou tým, čo ju majú a čo po nej túžia, je prisľúbené od Boha nebeské kráľovstvo a večná sláva a večný život (im)bezpochyby bude daný. Ó, zbožná chudoba, ktorú Pán Ježiš Kristus, ktorý vládol a vládne nebu a zemi, ktorý len riekol a stalo sa, uznal za hodnú objasniť pred všetkým ostatným!“¹⁴⁰

Takýto je Kristus pre Kláru; veľký a mocný, a pritom nanajvyššie ponížený a pokorný. Už nás neprekvapí, že Klára nemohla konať inak, ako videla konať svojho Pána. Túžila stať sa tým istým „rozlámaným chlebom“, akým sa stal Kristus.

3.3.2.1 Chudoba ako výraz Klárinej lásky ku Kristovi

Svedectvá nám hovoria, že Klára „trýznila“ svoje telo.¹⁴¹ Jej prísny pôst¹⁴² dopĺňali skutky kajúcnosti, kedy doslova trápila svoje telo.¹⁴³ Aby sme lepšie porozumeli Klárinmu správaniu, opäť sa pozrieme na listy písané Anežke Českej a poodhalíme

¹³⁵ Porov. SIEKIERKA, E.K. *Święta Klara z Asyżu, kobieta nowa*, s. 153.

¹³⁶ *Tamže*, s. 153.

¹³⁷ *FPII, První list svaté Anežce Pražské*, s. 234.

¹³⁸ *FPI, Spisy sv. Františka a sv. Kláry z Assisi*, s. 361.

¹³⁹ *Tamže*, s. 339.

¹⁴⁰ *Tamže*, s. 339.

¹⁴¹ Marco Bartoli v knihe *Svatá Klára, Žena mezi mlčením a pamětí* porovnáva pokánie medzi sv. Františkom a Klárou. Všimá si, že zatiaľ čo František prijímal akékoľvek utrpenie ako prejav lásky, Kláre to nestačí, ale ako prejav lásky si mnohé utrpenia spôsobovala sama.

¹⁴² Porov. *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 2951, s. 253; čl. 2971, s. 258. Na veľký pôst a svätomartinský pôst sa postila o chlebe a vode, okrem nedelí, kedy pila trochu vína. Tri dni v týždni: pondelok, streda a piatok nejedla vôbec nič, až kým jej František neprikázal každý deň niečo zjesť.

¹⁴³ Porov. *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 2948, s. 253.

niečo z tajomstiev jej vnútorného života. Krátko pred svojou smrťou píše Anežke Českej štvrtý list. Je zavŕšením toho, čo žila celý život, je odrazom toho, na koho mala upretý svoj pohľad. Cez symbol zrkadla vysvetľuje Anežke ako kontemplovať Krista:

„[...]všimni si chudobu toho, ktorý bol uložený v jasliach a zavinutý do plienok, [...] pozoruj pokoru, alebo aspoň blahoslavenú chudobu, námahy bez počtu a trápenia, ktoré podstúpil za vykúpenie ľudského rodu. [...] zahľad' sa na nevýslovnú lásku, s akou chcel trpieť na dreve kríža a na ňom i zomrieť tou najpotupnejšou smrťou.“¹⁴⁴

Pohľad na uboleného Krista ju dojímala. Skrze túto bolesť dokázala naplno pocítiť jeho lásku k človeku. Videla, že táto Kristova láska ho vydala až k strate ľudskej podoby. Precítila Kristovu bolesť natoľko, že si dovoľí slová bolesti vložiť do jeho úst, keď visí na kríži: „*Vy všetci, čo idete po ceste, pozrite a hľad'te, či je bolesť ako bolesť moja.*“¹⁴⁵ Po týchto slovách vyzýva seba aj Anežku: „*Odpovedzme teda tomu, ktorý volá a narieka, jedným hlasom, jedným duchom: V pamäti si to budem pripomínať a moja duša bude veľmi sklúčená.*“¹⁴⁶ Kláru prenikala túžba po spoluutrpení so svojim Ženíchom. Tu sa rodí jej láska ku Kristovi. Kontemplácia kríža a Umučenia Pána mali veľký vplyv na jej spiritualitu, stali sa jej základom. Jej vrúcnu lásku k Ukrižovanému dojímavo opisuje Tomáš z Celano:

„Úprimne prežívala oplakávanie umučenia Pána. Jeho sväté rany jej boli zdrojom bolestných pocitov, i dôvodom, aby sa vyhýbala sladším radostiam. Opájali ju slzy nad trpiacim Kristom a v duchu si často predstavovala toho, ktorého láska ju vryla hlboko do srdca. Svoje novicky viedla k tomu, aby plakali nad Ukrižovaným Kristom. To, čo učila slovami, zároveň podporovala skutkami.[...] bez prestania sa vnárala do hrôz Ukrižovaného, stále rozjímal modlitbu k piatim Pánovým ranám. Tiež sa naučila oficiu Kríža, zostaveným sv. Františkom, milovníkom Kríža a modlila sa ho s rovnakou láskou.“¹⁴⁷

Klárin pohľad neostal len na kríži. Cez kríž hľadela na Lásku, ktorá visela na kríži. Preto pre Kláru nebolo nič ťažké,¹⁴⁸ práve naopak, kríž ju na zemi spájala s Milovaným. A toto spojenie očakávala aj v nebi. Opäť sa pozrieme na kúsok z listu Anežke Českej:

„Raduj sa teda ustavične v Pánovi, aj ty, najdrahšia, a nech ťa nezahalí trpkosť ani mrak, najmilšia pani v Kristovi, radosť anjelov a koruna sestier. Upriam svoju myseľ na zrkadlo večnosti, upriam svoju dušu na odlesk slávy, upriam svoje srdce na zjavenie božskej podstaty a kontempláciou sa celá premeň v obraz jeho božstva, aby si

¹⁴⁴ FPI, Štvrtý list Anežke Českej, s. 361.

¹⁴⁵ Tamže, s. 361.

¹⁴⁶ Tamže, s. 361.

¹⁴⁷ FPII, LegKI, čl. 3213-3216, s. 311.

¹⁴⁸ Porov. FPII, Závěť, čl. 2832, s. 227.

sama pocítila, čo pociťujú priatelia, keď zakúšajú skrytú sladkosť, ktorú sám Boh od počiatku pripravil tým, ktorí ho milujú.“¹⁴⁹

Klára Anežku veľmi milovala, nazýva ju „*polovicou svojej duše*“,“¹⁵⁰ preto je úplne samozrejmé, že jej chce darovať to, čo má najcennejšie. A najcennejším bohatstvom pre ňu nebol nik iný ako sám Boh. Klára učila Anežku úplnému zjednoteniu s Kristom, aký prežívala ona sama.

3.3.2.2 Chudoba, v ktorej Kristus miloval Kláru

Klára odpovedala na lásku Boha svojím životom. A Boh odpovedal Kláre svojou výnimočnou a jedinečnou láskou. Išlo o stály dialóg. Skutky pokánia, ktoré konala Klára, jej čisté srdce, ktoré bolo zahľadené na Krista a bolo s ním v stálom spojení, boli Bohu natoľko milé, že Boh nemohol konať inak, ako jej na ne opätovne odpovedať. Tí, ktorí poznali Kláru, svedčia o jej výnimočnom spojení s Kristom:

„[...] stala sa služobnicou nebeského kráľovstva, vybrala a zvolila si za ženícha chudobného Ježiša Krista, Kráľa kráľov, úplne sa mu zasľúbila myslou i telom v duchu pokory, a priniesla mu [...] ako veno dar chudoby a sľub panenskej čistoty.“¹⁵¹

Bližšie sa pozrieme na dva výnimočné zázraky, ktoré učinil Boh pre Kláru. Prvý sa odohral v deň Narodenia Pána, keď sestry odišli do kaplnky a Klára ostala sama. Bola už bola veľmi chorá¹⁵² a nevládala ísť so sestrami. Vtedy ju premohla ľútosť a takto si povzdychla: »*Pane Bože, pozri, nechali ma tu celkom samu s tebou.*«¹⁵³ A *Legenda* nám hovorí, čo sa dialo ďalej:

„[...]v tom začal zaznievať [...] obdivuhodný koncert, ktorý znel v kostole svätého Františka. Počula aj jasavé žalmy modliacich sa bratov, počula melódiu spevákov, a tiež zvuky nástrojov. [...] mala možnosť vidieť aj samé jasličky Pána. Keď k nej ráno prišli dcéry, Klára Povedala: »Bud' zvelebený Pán Ježiš Kristus, ktorý ma nenechal samú, keď ste ma vy opustili. Jeho milosťou som prežívala celé sviatočné bohoslužby, ktoré sa dnes v noci slávil v kostole svätého Františka.«“¹⁵⁴

¹⁴⁹ *FPI, Tretí list Anežke Českej*, s. 352.

¹⁵⁰ *FPI, Štvrtý list Anežke Českej*, s. 359.

¹⁵¹ *FPII, Bula papeže Inocence IV. spoločenskému biskupovi Bartoloměji*, čl. 2921, s. 246.

¹⁵² Klára ležala na lôžku 27 rokov.

¹⁵³ *FPII, LegKI*, čl. 3212, s. 310.

¹⁵⁴ *FPII, LegKI*, čl. 3212, s. 310-311. Na základe tejto udalosti bola Klára vyhlásená za patrónku televízie.

Klára nežiadala Boha o zázrak, ale Boh chcel vyplniť túžbu tej, ktorá mu bola vždy tak blízko. Dokonalé spojenie prežívala Klára so svojim Milovaným po celý čas a inak to nebolo ani počas dní utrpenia Pána. V *Legende* sa dočítame o druhom zázraku; o Klárinom prežívaní a spojení s trpiacim Kristom:

„Okolo hodiny, keď sa približovala smrteľná úzkosť Pána, uzatvorila sa Klára, plná smútku a horkosti, aby [...] v modlitbe sprevádzala modliaceho sa Pána; a jej, až k smrti zarmútená duša, sa s plnou účasťou ponorila do úzkostnej horkosti, zachvela sa pri spomienke na zajatie Pána a jeho vysmievanie, a padla naznak na lôžko. Celú noc a celý nasledujúci deň bola takto vo vytržení, [...] zdala sa byť ukrižovaná s Kristom. [...] Keď sa priblížila noc na sobotu [...] Klára vstala [...] a povedala: »Požehnaný buď tento spánok [...]. Dlhو som po ňom túžila a bol mi darovaný.«¹⁵⁵

Boh sa s Klárou delil o to najcennejšie, o seba samého. Dával sa jej poznať vo svojom najhlbšom bytí. Zjavoval jej seba samého. Dával jej zakúsiť svoju priazeň mnohými zázrakmi. Odmeňoval jej chudobu; známy je zázrak rozmnoženia chleba, kedy Boh nesklamal Klárinu dôveru, keď sa z malého kúska chleba, rozdeleného na päťdesiat častí, dokázalo nasýtiť päťdesiat sestier.¹⁵⁶ Podobný je aj zázrak s olejom.¹⁵⁷ Nespočetné zázraky urobené v znamení kríža, svedčia o blízkosti Pána. Tomáš z Celana to výstižne vyjadril v *Legende*: „Milovaný Ukrižovaný opätuje lásku milujúcej a tá, ktorá pre tajomstvo kríža planie takou láskou, že je mocou kríža oslavovaná znameniami a zázrakmi.“¹⁵⁸

Mohli by sme povedať, že sa nedialo nič nezvyčajné. Kristus len splňal to, čo sľúbil (porov. Jn 14,12). Tým, že Klára naplno uverila Kristovi, úplne sa mu vydala, mohol byť oslávený Boh (porov. 1Pt 4,11).

3.3.3 Klára – pokorná služobnica

Ak Benedikt XVI. píše, že: „[...] okolo eucharistického tajomstva sa rodí služba lásky voči blížnemu,“¹⁵⁹ tak o Kláre môžeme povedať, že služba sestrám, služba lásky, ktorú vykonávala, bola jej druhou výraznou črtou. Najskôr sa spájala s Kristom, aby s touto mocnou láskou vychádzala k sestrám. Bola Kristovými predĺženými rukami a dovolila mu, aby sa on sám mohol o ne postarať.

¹⁵⁵ *FPII, LegKl*, čl. 3217, s. 312.

¹⁵⁶ Porov. *Tamže*, čl. 3189, s. 303.

¹⁵⁷ Porov. *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 2939, s. 250.

¹⁵⁸ *FPII, LegKl*, čl. 3218, s. 312.

¹⁵⁹ Porov. BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis*, s. 108.

Klára bola vždy služobnicou. Aj keď sa na prehováranie sv. Františka stala abatišou,¹⁶⁰ od služby sestrám nikdy neodstúpila. Slúžila im celým srdcom. O postoji pokornej služby vypovedajú mnohé svedectvá; sestra Pacifika hovorí: „Blažená Matka bola voči svojim sestrám pokorná, milá a láskavá, mala súcit s chorými; a keď bola zdravá, obsluhovala ich, umývala im nohy a nalievala vodu na ruky; a niekedy umývala chorým sedadlá.“¹⁶¹ Viaceré sestry odpovedajú na otázku, v čom vidia svätosť Kláry, práve v tejto jej pokornej službe, v láskavosti a trpezlivosti.¹⁶² A tiež spomínajú, že ich Matka vždy radšej slúžila, ako dávala príkazy.

Klára bola veľmi ľudská. A preto aj v *Regule* kladie na predstavenú veľké nároky, zvlášť po ľudskej stránke. Vyžaduje od nej veľkú vnímavosť; sestry má milovať rovnakou láskou, má byť tá, ktorá teší zarmútené, má sa stať útočiskom pre tie, čo sú v úzkostiach, u slabších sestier má dbať na to, aby u nich nenastalo zbytočné zúfalstvo.¹⁶³ Klára si uvedomovala aj dôležitosť slov pri úteche sestier. Nielenže sama tešila tie, ktoré boli utrápené,¹⁶⁴ ale dovoľuje vždy diskrétno hovoriť v ošetrovni kvôli zotaveniu sestier. To, čo bolo nevyhnutné, sa mohlo vždy stručne povedať.¹⁶⁵

Kláre veľmi záležalo na jednote. Vzájomná láska, ako hovorí v X. kapitole *Reguly*, je putom dokonalosti,¹⁶⁶ a o túto vzájomnú lásku sa vždy usilovala. Mala veľký súcit so zarmútenými, bola láskavá a štedrá voči všetkým sestrám.¹⁶⁷ Pri extrémnej chudobe, v ktorej sestry žili, by nás asi neprekvapilo, ak by sme sa stretli s nedorozumeniami a nepochopením. Ale opak je pravdou; ako sa z mnohých výpovedí dozvedáme, sestry mali vo svojej Matke veľký vzor. Snažili sa, nakoľko sa len dalo, žiť to, čo žila ona sama. Svedectvá hovoria o tom, že nikdy nevnucovala sestrám, aby žili tak prísne ako ona. Voči tým, ktoré nedokázali zniesť až takú prísnosť, bola veľmi milosrdná.¹⁶⁸

Bola nežnou a pokornou učiteľkou, pretože učila svojím životom. Stala sa živým svedectvom o láske a vernosti Boha. S istotou môžeme povedať, že o nej neplatia slová, ktoré oveľa neskôr napíše Svätý otec Benedikt XVI.: „Eucharistia, ktorá sa nepremieta

¹⁶⁰ Porov. *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 2930, s. 249.

¹⁶¹ Porov. *FPII, Tamže*, čl. 2936, s. 250; čl. 2975, s. 258.

¹⁶² Porov. *Tamže*, čl. 3055, s. 273.

¹⁶³ Porov. *FPI, Regula*, s. 319.

¹⁶⁴ Porov. *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 3073, s. 277.

¹⁶⁵ Porov. *FPI, Regula*, s. 321.

¹⁶⁶ Porov. *FPII, Řehole svaté Kláry*, čl. 2809, s. 223.

¹⁶⁷ Porov. *FPII, Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 3084, s. 280.

¹⁶⁸ Porov. *Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 2949, s. 253.

do konkrétne praktizovanej lásky, je znehodnotená sama osebe.¹⁶⁹ Klára sa stáva znakom zjednotenia Eucharistie a života. Je odrazom Eucharistie tým, že nosí v sebe obraz živého Krista. Kristus, ktorý kedysi prišiel na svet, aby slúžil (porov. Mk 10,45), je tým istým slúžiacim Kristom aj dnes. Stále prebýva v človeku, ktorý je ochotný pred ním otvoriť svoje srdce.

3.3.4 V ústrety Kristovi ženíchovi

Pre Kláru bola smrť prirodzeným prechodom. Z tváre do tváre sa stretne s tým, o ktorom rozjímal celý život. Stretne sa s tým, s ktorým bola srdcom už dávno spojená. Vďaka svedectvám, máme zaznamenaný rozhovor Kláry so svojou dušou. Ako hovorí svedectvo: sv. Klára bola už blízko smrti a takto sa prihovárala svojej duši:

»Chod' bezpečne v pokoji, lebo budeš mať dobrý doprovod: veď ten, ktorý ťa stvoril, vopred ťa posvätil; a potom, čo ťa stvoril, vložil do teba Ducha svätého a vždy ťa strážil ako matka svoje dieťa, ktoré miluje.« A pripojila: »Bud' zvelebený Pane, ty, ktorý si ma stvoril.«¹⁷⁰

Klára kráčala bezpečne do nového života. S Kristom už preputovala celý život: od jaslí, cez verejné účinkovanie až po kríž. A teraz ju čaká posledná púť; púť do krajiny žijúcich.¹⁷¹ Nemá strach, veď odvtedy, čo poznala milosť Pána Ježiša Krista, jej nebolo ťažké žiadne utrpenie, žiadne pokánie, žiadna choroba. Nič jej nebolo príliš tvrdé.¹⁷² Ani v posledných hodinách nestoná, nezúfa si; jej radostná duša „vstupuje do víťazstva lásky, pretože v jej vnútri prevláda láska nad chorobou, utrpením i smrťou.“¹⁷³

Pred smrťou je obdarená videním osláveného Krista. Vieme to preto, že kladie sestre Amate takúto otázku: „Vidíš aj ty Kráľa slávy, ktorého ja vidím?“¹⁷⁴ Tento obraz osláveného Krista bol povzbudením nielen pre Kláru, ale aj pre všetky ostatné. Bol odmenou za celý život, potvrdením, že Boh má v nich záľubu. Videnie, ktoré mala

¹⁶⁹BENEDIKT XVI. *Deus caritas est*: encyklika o kresťanskej láske [zo dňa 25. decembra 2005]. 1.vyd. Trnava: Spolok svätého Vojtecha - VOJTECH, 2006, s. 23.

¹⁷⁰ Porov. *Proces svatořečení svaté Kláry*, čl. 2986, s. 261.

¹⁷¹ Porov. SCHNEIDER, H. *Životodarné umieranie*. [Z nemeckého originálu „LEBENDIGES STERBEN“ vydané k 750. výročiu smrti Kláry z Assisi], Bratislava: Vydavateľstvo Serafín, 2004, s. 10.

¹⁷² Porov. *FPII, LegKI*, čl. 3247, s. 318.

¹⁷³ SCHNEIDER, H. *Životodarné umieranie*, s. 38.

¹⁷⁴ Porov. *Proces svatořečení svaté Kláry*, čl.3017, s. 266.

d'alšia sestra hovorí, že Klára odchádzala z pozemského života v sprievode panien, ktoré mali na sebe nádherné biele šaty a korunky na hlavách. Ich žiara premenila noc na denné svetlo a jedna z nich, oveľa žiarivejšia od ostatných, pristúpila k lôžku, kde ležala Klára, nežne sa nad ňou sklonila a objala ju. Potom vybrali látku, obliekli Klárino telo a vyzdobili svadobnú komnatu.¹⁷⁵ Takto víťazne priviedol Kristus tú, ktorú od vekov miloval, do nebeskej slávy. A tým potvrdil slová, ktoré kedysi napísala Klára Anežke Českej:

*„Ak s ním budeš trpieť, budeš s ním aj kraľovať,
ak s ním budeš cítiť bolesť, budeš sa s ním aj radovať,
ak s ním budeš zomierať na kríži utrpenia,
budeš s ním v jase svätých vlastniť nebeský príbytok,
tvoje meno bude zaznačené v knihe života a bude slávne medzi ľuďmi.“¹⁷⁶*

3.4 Univerzálny rozmer Klárinho eucharistického života

Kto prijíma Krista, stáva sa darom pre iných. Boh skrze neho požehnáva jeho samého aj okolie. Spomeňme si len na ochránenie mesta od Saracénov. Skrze Kláru sa prejavila Božia moc a sila. Dobrodenia a mnohé uzdravenia, ktoré vyprosila Klára, len potvrdzujú pravdu, že naozaj veľa zmôže modlitba spravodlivého (porov. Jak 5,16). Kto žije s Kristom, už nežije sám pre seba, ale ako hovorí sv. Pavol: „*Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus*“ (Gal 2,20). Boh túži obdarovávať, Boh sa túži darovať. Sám oslávi tých, na ktorých chce ukázať, aký požehnaný život pre nás pripravil.

Herbert Schneider v knihe *Kontemplácia s Klárou z Assisi* poznamenáva, že „Klára vlastne ani nevstúpila do veľkého sveta, a predsa je v ňom známa až dodnes. Jediné, čo chce svetu ukázať, je Pán pod spôsobom chleba.“¹⁷⁷ To je tá úžasná veľkorysosť od Boha. Klára celým svojím životom ukazuje na Boha a Boh ju urobil známou po celom svete.

¹⁷⁵Porov. *FPII, LegKI*, čl. 3253, s. 319.

¹⁷⁶*Spisy sv. Františka a sv. Kláry z Assisi, FPI*, Druhý list Anežke Českej, s. 347.

¹⁷⁷SCHNEIDER, H. *Kontemplácia s Klárou z Assisi*. [Z nemec. orig. »GELEBTE KONTEMPLATION MIT KLARA VON ASSISI« preložil Rastislav Nemeč]. Bratislava: Vydavateľstvo Serafín, 2003, s. 18.

3.4.1 Klára ako dar pre Cirkev

Klára sa stala veľkým darom pre Cirkev. Bola „sadeničkou“ sv. Františka, ktorému Pán povedal, aby opravil jeho dom, lebo sa rúca.¹⁷⁸ Tým domom bola Cirkev. Kým František hlásal evanjelium, Klára stála prosiac pred tvárou Krista a Pánov Duch z nej vytváral prameň živej vody.¹⁷⁹

Klára milovala Cirkev. Aby sa sestry nikdy od nej neodchýlili, do *Reguly* vkladá, ako jednu z podmienok pre život v komunite, poslušnosť a úctu k pravo-platnému pápežovi a rímskej cirkvi.¹⁸⁰ Táto úcta a poslušnosť sa nemajú získať až v kláštore, ale majú byť už pevne zakorenené v dievčatách prichádzajúcich do kláštora. Klára hovorí o ich preskúšaní o katolíckej viere a sviatostiach cirkvi.¹⁸¹ V závere XII. kapitoly zaväzuje sestry, aby mali vždy správcu tohto istého kardinála svätej rímskej cirkvi, ktorého ustanoví pápež pre nich aj pre Menších bratov a takto to zdôvodňuje: „*Aby sme boli vždy v pokore podriadené a poddané svätej cirkvi, pevné v katolíckej viere a verne zachovávali chudobu a pokoru nášho Pána Ježiša Krista a jeho najsvätejšej Matky [...]*“.¹⁸² Klára si bola vedomá, že je to Kristova cirkev; a keďže milovala Krista nadovšetko, milovala aj jeho Cirkev. Chce ostať v pokore podriadená svätej cirkvi a zveľaďovať jej bohatstvo tou istou chudobou a pokorou ako Kristus a jeho Matka.

Klára sa stala v Cirkvi a pre Cirkev novou ženou. Boží Duch z nej vytvoril prameň prinášajúci hojné ovocie. Tým, že Kristus v nej naplno prebýval, Klára získala účasť na jeho životnom príbehu.¹⁸³ Toto hlboké spojenie môžeme prirovnať k životu Krista v lone Panny Márie. Tak ako Kristus tvoril s Máriou jedno telo, tak je Klára vynikajúcim údom Kristovho mystického tela.

---

¹⁷⁸ Porov. CARRETTO, C. *Ja, František*. [Z talian. orig. *Io, Francesco*, III. edizione 1982, preložil Štefan Senčík S.J.]. Vydané v Cambridge, Ontario, Canada v r. 1983, s. 30.

¹⁷⁹ Porov. SCHNEIDER, H. *Kontemplácia s Klárou z Assisi*, s. 72.

¹⁸⁰ Porov. *FPII, Řehole sväté Kláry*, čl. 2751, s. 214.

¹⁸¹ Porov. *Tamže*, čl. 2755, s. 214.

¹⁸² *Tamže*, čl. 2819-2820, s. 225.

¹⁸³ Porov. SCHNEIDER, H. *Kontemplácia s Klárou z Assisi*, s. 82.

3.4.2 Klára ako naplnenie Božieho prísľubu

Klára sa stáva darom nielen pre Cirkev, ale pre celý svet. Kristus, ktorý neprišiel volať spravodlivých, ale hriešnikov (porov. Lk 5,32), aj teraz posiela svedkov viery, aby ukazovali správny smer cesty. Tá, ktorú si Boh vyvolil v lone matky, poukazuje na vyvolenie každého jedného z nás. Klára je ďalším znamením milosrdnej Božej lásky. Prísľub, ktorý bol Bohom daný ešte v raji po spáchaní hriechu (porov. Gn 3,15), sa naplnil v Panne Márii. Tak, ako cez Máriu Boh daroval svetu Krista, daroval ho aj cez Kláru. O Kristovi, ktorý prebýva čistom srdci, píše Klára Anežke tieto slová:

„A ako ho nosila slávna Panna panien telesne, tak i ty, kráčajúc v jeho šľapajach, najmä v pokore a v chudobe, môžeš ho v čistom a panenskom tele vždy a bez akejkoľvek pochybnosti nosiť duchovne, nechať spočívať v sebe toho, v ktorom spočívaš ty (aj) všetko ostatné [...].“¹⁸⁴

Klára môže úplným právom spolu so sv. Petrom povedať: »Striebro a zlato nemám, ale čo mám, to ti dám [...] a Peter daroval chromému uzdravujúcu silu živého Krista (porov. Sk 3,6). Klára nevlastnila žiadne bohatstvo, okrem jediného; Ježiša Krista. Uzdravujúcu silu jeho prítomnosti rozdávala aj všetkým, ktorí sa s ňou stretli.

V biednom chlebe, ktorý obsahuje dve prosté zložky - vodu a múku, nachádzala jeho bohatú prítomnosť. A my, aj vďaka Kláre poznávame, že sú to práve tieto dve prosté zložky, ktoré zdôrazňujú, že Kristus vychádza v ústrety všetkým úbožiakom.¹⁸⁵ To, čoho sa dotkla Kristova láska, navždy ostane premenené. Klára dovolila vstúpiť Kristovi do jej života, a tým mu dovolila vstúpiť do sveta.

---

¹⁸⁴ FPI, *Tretí list Anežke Českej*, s. 353.

¹⁸⁵ Porov. SCHNEIDER, H. *Kontemplácia s Klárou z Assisi*, s. 14-15.

Záver

Raz sa ktosi spýtal: „Kde prebýva Boh?“ A začul túto odpoveď: „Boh prebýva tam, kde mu dovoľíme vstúpiť.“ Klára hlboko zasiahnutá Kristovou láskou je dôkazom, že život s Kristom v plnosti je možný. V jej živote sa nenašlo miesto, kde by Bohu nedovolila vstúpiť.

Na záver tejto práce môžeme veľmi jasne povedať, že vzťah sv. Kláry so živým Bohom nadobúdal veľmi konkrétnu formu s konkrétnymi prejavmi. Boh sa staral nielen o jej životne dôležité potreby, ale naplňal aj túžby jej srdca. Išlo o stály dialóg. Schéma, ktorú sme mohli vidieť pri jednotlivých udalostiach, bola takáto: Božia ponuka, Klárina odpoveď a Boží zásah. Môžeme si ešte raz pripomenúť zázrak, keď chorá a ležiaca Klára nemohla ísť na Božie narodenie so sestrami do kaplnky. Nanovo sa pozrieme, čo sa vlastne stalo. V Božom dieťati prichádzajúcom na svet ponúka Boh najväčšiu lásku. Klárina túžba po spoluúčasti na radosti z Kristovho príchodu, zrodí v jej srdci tichú bolesť. A odpoveďou Boha bolo, že ju sám voviedol na miesto, kde zažila plnú účasť na vianočnej radosti.

Tiež sme mohli vidieť, že sv. Klára sa stala vo svojej „odpovedi na Božiu výzvu“ darom pre iných. Istým spôsobom je uistením pre človeka, že Boh plní svoje prisľúbenia. Je dôkazom Božej vernosti. Oveľa skôr, ako prišla na svet Klára, Boh posielala na svet svojho milovaného Syna. Cez bolesť a utrpenie, cez smrť na kríži Kristus otvára brány raja. Stáva Chlebom, v ktorom ponúka najintímnejšie spojenie s človekom. Po viac ako tisíc rokoch od Kristovej smrti prichádza na svet Klára. Dievča, ktoré v hĺbke srdca zdieľalo s Kristom život. Zjavoval jej svoju poníženosť, ukázal jej svoju chudobu, dovolil, aby nahliadla na jeho potupu a výsmech. Klára dokázala pocítiť muky kríža, a to všetko preto, aby sa zahĺbila do nekonečnej Božej lásky. Vďaka spojeniu s Kristom sa Klára stala horiacou lampou, ktorá stále žiari a osvecuje temnoty.

Vydala sa po ceste sv. Františka, prehlbovala jeho šľapaje a ukazovala cestu, ktorá vedie do večnosti. Jej obdivuhodným životom a životom tých, čo ju nasledovali, bol skutočne oslavovaný nebeský Otec tak, ako to kedysi predpovedal sv. František.

Anotácia

Inštitúcia: Katedra pastorální a spirituální teológie CMTF UP v Olomouci

Názov práce: Eucharistia v živote svätej Kláry z Assisi

Názov v angličtine: The Eucharist in the life of Saint Clare of Assisi

Vedúci práce: ThLic. Marta Lucia Cincialová, Th.D.

Rok obhajoby: 2012

Počet strán: 54

Počet titulov použitej literatúry: 27

Kľúčové slová: Eucharistia, Kristus, Klára z Assisi, dar, láska, obeta, vzťah
Keywords: The Eucharist, Christ, Clare of Assisi, gift, love, sacrifice, relationship

V tejto práci, ktorú som nazvala *Eucharistia v živote svätej Kláry z Assisi*, som sa zamerala na pôsobenie živého Boha skrze Eucharistiu v konkrétnom živote človeka. Najskôr som pozerala na Eucharistiu ako na najväčší dar, ktorý nám Boh daroval ako dôkaz jeho vernej lásky. A potom som pozerala na život sv. Kláry, ktorá prijala ponuku Boha zdieľať s ním svoj život.

Annotation

Finally, in my Bachelor of Theology work, which is called 'The Eucharist in the life of Saint Clare of Assisi' I decided to contemplate the action of the living God through the Eucharist in concrete human life. Firstly, I only the analysed the Eucharist as the highest gift from God through which He gives us the proof of His faithful love. Then I looked at the life of Saint Clare who accepted the offer of God to share His life with her.

Použitá literatúra

BARTOLI, M. *Svatá Klára, Žena mezi mlčením a pamětí*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství Vyšehrad, 2004. ISBN 80-7021-694-8.

BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis: posynodálna apoštolská exhortácia o Eucharistii – prameni a vrchole života a poslania Cirkvi*. 1.vyd. Trnava: Spolok svätého Vojtecha – VOJTECH, 2007. ISBN 978-80-7162-659-6.

BENEDIKT XVI. *Deus caritas est: encyklika o kresťanskej láske*. 1.vyd. Trnava: Spolok svätého Vojtecha – VOJTECH, 2006. ISBN 80-7162-594-9.

CANTALAMESSA, R. *Výstup na vrch Sinaj*. Vydavateľstvo: Serafín, 2003. ISBN 80-88944-77-5.

CARRETTO, C. *Ja, František*. Vydané v Cambridge, Ontario, Canada v r. 1983. ISBN 0-920150-87-X.

DHONT, RENÉ-CHARLES, OFM. *Klara wśród swoich sióstr*. 1.wydanie. Wydawnictwo Ojców Franciszkanów Niepokalanów , Teresin 1988. ISBN neuvedené.

Františkánske prameny II. Bratislava: Vydavateľstvo Serafín, 1994. ISBN 80-853110-41-4.

Františkánske premene I, Spisy sv. Františka a sv. Kláry z Assisi. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Serafín, 2005. ISBN 80-8081-022-2.

GLAŻEWSKI, M. J. *Chrystus w Pismach świętej Klary z Asyżu*. Łódź- Lublin, 1996. ISBN neuvedené.

JÁN PAVOL II. *Mane nobiscum Domine: apoštolský list písaný biskupom, kňazom a veriacim v Roku Eucharistie zo 7. októbra 2004*. [Internet: www.kbs.sk].

JÁN PAVOL II. *Ecclesia de Eucharistia: encyklika zo dňa 17. apríla 2003*. 1.vyd. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2003. ISBN 80-7162-430-6.

JÁN PAVOL II. *O Eucharistickom tajomstve a kulte: apoštolský list všetkým biskupom Cirkvi z 24. februára 1980*. [Internet: www.kbs.sk].

JÁN PAVOL II. *Reconciliatio et Paenitentia*: exhortácia o zmierení a pokání v poslaní Cirkvi dnes z 2. decembra 1984. [Internet: www.kbs.sk].

Katechizmus Katolíckej cirkvi. Trnava: Spolok svätého Vojtecha 1998, ISBN 80-7162-253-2.

KOREC, J. CH. *O Eucharistii*. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Lúč, 1997. ISBN: 80-7114-201-8.

LAINATI, CH. A. *Svätá Klára z Assisi*. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Serafín, 1994. ISBN 80-85310-41-4.

FRANCESCO DE LAZZARI, OFM. *Eucharistický život sv. Kláry*. 1.vyd. Olomouc: Centrum Aletti Refugium Velehrad – Roma s.r.o., 2011. ISBN: 978-80-7412-081-7.

LÉON-DUFOUR, X. a kol. (zredigovali). *Slovník biblickej teológie*. 2. vyd. Trnava: Dobrá kniha, 2003. ISBN 80-7141-414 X.

MERICI, A. *Spisy, Rady*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 1997.

PHILIPPE, J. *Volám ťa žiť*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: Komunita Blahoslavenstiev, 2010. ISBN 978-80-970380-8-3.

SIEKIERKA, E. K. *Święta Klara z Asyżu, kobieta nowa*. 1.vyd. Franciszkanie Poznań, 1999. ISSN 1505-8352.

ŠTIVAR, B. *Sazenička svätého Františka*. 1.vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996. ISBN neuvedené.

SCHNEIDER, H. *Kontemplácia s Klárou z Assisi*. Bratislava: Vydavateľstvo Serafín, 2003. ISBN 80-88944-73-2.

SCHNEIDER, H. *Životodarné umieranie*. Bratislava: Vydavateľstvo Serafín, 2004. ISBN 80-8081-003-6.

Sväté Písmo Starého i Nového zákona. Rím: Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1995. ISBN neuvedené.

ZAVALLONI, R. *Osobnosť Kláry z Assisi, Psychologická štúdia*. Bratislava: Vydavateľstvo Serafín, 2005. ISBN 80-8081-026-5.

YOUCAT, Katechizmus Katolíckej cirkvi pre mladých. 1. vyd. Bratislava: Karmelitánske nakladateľstvo, 2011. ISBN 978-80-89231-93-5.

Zoznam skratiek

Zoznam biblických skratiek

Ex	<i>Kniha Exodus</i>
Dt	<i>Kniha Deuteronomium</i>
Oz	<i>Kniha proroka Ozeáša</i>
Ž	<i>Kniha Žalmov</i>
Mk	<i>Evanjelium podľa Marka</i>
Mt	<i>Evanjelium podľa Matúša</i>
Lk	<i>Evanjelium podľa Lukáša</i>
Jn	<i>Evanjelium podľa Jána</i>
1Jn	<i>Prvý Jánov list</i>
1Pt	<i>Prvý Petrov list</i>
Flp	<i>List Filipanom</i>
Ef	<i>List Efezanom</i>
Gal	<i>List Galat'anom</i>
Hebr	<i>List Hebrejom</i>
Jak	<i>Jakubov list</i>

Zoznam ostatných skratiek

<i>FP II</i>	<i>Františkánske prameny II</i>
<i>FP I</i>	<i>Františkánske premene I</i>
<i>LegKl</i>	<i>Legenda sv. Kláry</i>
<i>LG</i>	<i>Lumen Gentium</i>
porov.	porovnaj
kol.	kolektív
čl.	článok
b.	bod
s.	strana
r.	rok